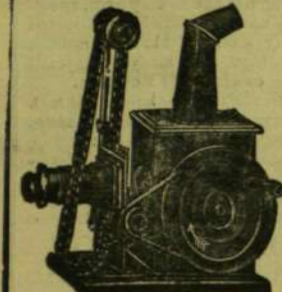

Szolid beföldi hangszerek szétküldése legolcsóbb gyári árában.

Közvetlen a forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Széküldési feltételmentes...

Konrad János Brűx, 744. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzéket 3000 nől több ábrával...

KINEMATOGRÁF!

Érdeklődők számára. Mint «Laterna Magica» is használható...

KONRAD JÁNOS első óragyárából, Brűx, 747. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék...

Serravallo CHINA-BOR VASSAL. Erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára.

Szesz-lámpák, Petroleumfűző- és fűtőkályhák, Légszesz- és villamos csillárok, Petroleum-lámpák, Salon-Petroleum. BRÜNNER TESTVÉREK.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben.

Az 1849 október 6-án dicső vértanúhalált szenvedett hőseinknek emelt díszes irodalmi emléké az Aradi vértanúk Albuma.

Szerkesztette VARGA OTTÓ. 87 Ára díszkötésben 6 műmellék-képpel. 15 korona.

A szabadságharc eseményeit a tizenhárom aradi vértanú személye körül csoportosítva írja le a szerző...

KOSSUTH LAJOS ÉLETE ÉS MŰKÖDÉSE.

Irta Gracza György. Ára 5 korona.

Aradi fogságom alatt irt adatok az 1848/49-iki szabadságharcból.

Irta Csutak Kálmán. Ára 3 korona 20 fillér.

1848—49-iki szabadságharc története.

800 képpel és műmelléklettel. 5 kötet díszes vászonkötésben a budavári honvédszobor dombornyomati képpel és kiegészítve.

Irta Gracza György. Ára 70 korona.

Magyar nemzeti vértanúk.

Irta Jókai Mór. Ára 80 fillér.

1848 és 49-ből.

Élmények és benyomások. Okiratok és ezek magyarázata. Tanulmányok és történelmi kritika.

Irta Görgey István id. 3 kötet 20 kor. 80 fill.

Kaphatók Lempel R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságánál

Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA

Illustration of an alarm clock. amerikai rendszer, minden helyzetben jól jár...

1900. Párisi világiállítás Grand Prix. KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és kir. osztrák magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, kőgyógyász Bées melletti Kornburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Pörkölt-Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-ut 26.

Kicsérölés megengedve vagy a pénz vissza. 3 korona

Kérjen saját érdekében nagy képes magyar árjegyzéket ingyen és bérmentve.

4022. sz. Fekete acél remontoir-óra

Illustration of a pocket watch. fehér v. fekete számlappal. Felhasználható aranydobozból...

Konrad János első óragyárában Brűx 737. szám. (Csehország.) cs. kir. bírói feltekert becsis. Kitértetve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekkel.

Babymira-krém

(Törvényesen védve)

a legkiválóbb, legártalmatlanabb szer mindennemű bőrkárosítás, ránc, ötvár, feldörzsölt és kipállott bőr stb. gyógyítására.

Illustration of a baby for Babymira-cream advertisement. BABYMIRA CREME

lábizadtság, kipállott bőr gyógyítására. Védi a bőrt minden külső behatás ellen (eső, szél stb.). Sokkal ajánlatosabb mint a puder.

Egyedüli készítő: BRODJOVIN H.

gyógyszerész, Zágráb 30. sz.

Bérmentve küld 3 dobozt 3 kor. 20 filléért, 10 dobozt 5 kor. 80 filléért használati utasítással.

Csak a «Babymira-krém» elnevezésű doboz a valódi.

Postai szétküldés naponta.

VASÁRNAPI UJSÁG

41. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 14.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona.

LISZT FERENCZ HAMVAI.

Rákóczi s bujdosó társai hamvainak hazahozatala sorra eszükbe juttatja az emberek többi jeles emléket...

Liszt Ferencz tudvalevőleg Bayreuthben halt meg, leánya, Wagner Cosima asszony családi körében...

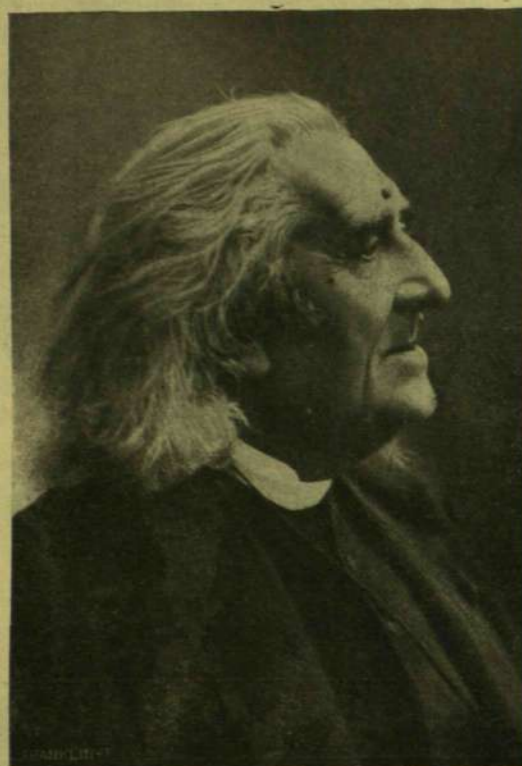
Nem tudjuk, vajon ez megtörtént-e, de az előzményekből arra kell következtetnünk, hogy Wagner Cosima asszony aligha fogja beleegyezését adni atyja hamvainak hazahozatalára...

Tisza Kálmán Jókai indítványa ellen szólalt fel a képviselőházban s ezzel az egész ügy megbukott.

Nagyon kérdéses, sőt egyáltalán valószínűtlen, hogy ez előzmény után most husz év múlva meg lehessen nyerni Wagner özvegyének beleegyezését atyja hamvainak exhumálására...

LISZT FERENCZ MAUZOLEUMA BAYREUTHBAN.

LISZT FERENCZ EGY EDDIG KIADATLAN ARCZKÉPE.

pedig a Liszt halála miatti gyász még friss volt és meleg, könnyen lehetett volna országos jellegű ünnepélyt rendezni. Ma ez már nehezebben menne, mert ha kegyelettel gondolunk is Liszt emlékére, az ő alakja csak az igazán zeneértő kisebbség előtt él a maga egész nagyságában, az emberek többsége nem ismeri eléggé arra, hogy igazán lelkesülni tudjon érte. A közben kifejlődött és diadalra jutott újabb zenei irányok is, bár nem homályosították el Liszt dicsőségének fényét, sokat levontak a neki szóló tisztelet közvetlenségéből. A hazahozatalával kapcsolatos ünnepek aligha emelkednének túl a helyi jelentőségen, a hivatalos és művészi körök konvencionális részvételével.

Hogy Liszt Ferencz alakjának ott kell lenni azok között, a kiket a nemzet kegyelete övez, az ma már nem kérdés. Elvégre mindenkit el kell fogadni magyarnak, a ki annak vallja magát és a vallomását tettekkel is tanúsítja. Liszt Ferencz pedig, bár oly korban született s lett nagygyá, mikor sem zenei kiképzése, sem diadali dolgában nem kaphatott hazájától semmit, mindig magyarnak mondotta magát. Haszna ebből nem volt, ellenben ha idehaza szükség volt rá, mindig készségesen rendelkezésre bocsátotta hírnevét és művészi képességét hazafias céloknak. Élete vége felé állandóan Budapesten is tartózkodott s döntő szerepet vitt a magyar főváros zenei életének kifejlesztésében. Nem szabad és nem lehet tehát hazafias érzelmeinek őszinteségében kételkednünk. Hisz Vörösmarty is hazafiságát énekelte meg. Botorság is volna megtagadni olyan művészt, a ki a magyar névnek dicsőséget hozott és dicsőségére fog válni mindenkor. A nemzet kegyeletét tehát kétség-telenül megérdemli, de nagyon kétséges, vajjon e kegyeletnek az-e a legalkalmasabb nyilvánítása, hogy megzavarjuk siri nyugalmát? Sokkal fontosabb volna ennél, ha minél inkább a magyar műveltség közkincsévé igyekeznénk tenni Liszt Ferencz szellemi örökségét, az ő műveit s általában a magasabb rendű zene kultuszát.

Egyébiránt magának Lisztnek nyilatkozataiból is érveket lehet meríteni hazahozatala ellen. Egyik levelében azt mondja, hogy temessék el ott, a hol épen eléri a halál s formálisan tiltakozik sírjának megbolygatása ellen. Mindenesetre sajnálatos, hogy legnagyobb zenésztünk hamvai idegenben nyugosznak, de ebbe bele kell nyugodnunk, mert változtatni nem tudunk rajta. Liszt ezenfelül nemcsak a magyar nemzeté volt, hanem az egész világra s sírja ott Bayreuthben, a zenei érdeklődésnek manapság egyik legnevezetesebb középpontjában, évről-évre a világ minden tájáról odasereglett zenekedvelők és zeneművészek kegyeletének tárgya. Megvan tehát legalább az a megnyugvásunk, hogy hozzá méltó helyen alussza örök álmait.

Hamvait hazahozni nem oly erősen nyilvánuló nemzeti közóhaj, mint a bujdosó kuruczokéit. Rákóczinak és társainak mégis csak egészen más, sokkal nevezetesebb szerepe van a nemzet történetében s e mellett sírjuk olyan helyen volt, a mely kívül esik az európai civilizáció körén, a mely ki tudja nem lesz-e a közelebbi vagy távolabbi jövőben oly harezok színhelye, melyek talán még a sírok épségét is veszedelemmel fenyegetik. Az ő hazatérésük nagy nemzeti öröm, régi vágyunk megvalósulása, minden magyar ember szívét megdobogtató nagy esemény.

Liszt Ferencz iránt ha ki akarjuk fejteni kegyeletünket, találhatunk erre más formát is és sírját minden nagyobb nehézség nélkül megtaláljuk Bayreuthben; hazahozni, most legalább, úgysem lehet. Nyilván azért is maradt félben a Sopronban megindult mozgalom. S. A.

LISZT FERENCZ SIRJA.

Liszt Ferencz holttestét a bayreuthi temetőbe vitték a Wahnfried-villa kupolacsarnokából, 1886 július 31-én bekövetkezett halála után. A sírbolt maga az igénytelenség, megalkotásánál kevés szerepe jutott a művészetnek. Ives fedél, alacsony mauzóleum, nyolcszögű toronnyal és elől, a bejáratnál, két oszloppal. Szürke kő az anyaga, melyet még színtelenebbé tett az a hűs esztendő, mely Liszt Ferencz halála óta eltelt. Körülötte minden hivalkodás nélküli, árnyas temető van, legfőbb dísz az a sok színes virág, mely tavasztól őszig a hantokon nyílik és illatozik.

Pompás és feltűnő dísz nem látunk Liszt utolsó pihenője táján, de annál többet abból, a mi mindennél becsebb: a hálás elismerésből, megemlékezésből. Liszt Ferencz korán elszakadt hazájától, mert itthon nem talált elég teret az érvényesítésre. Odakünn már kora ifjúságában leartott minden babért, a mit a művelt világ az Isten áldotta művészeknek megadhat. Ott találta azt a hatalmas rokonleket is, a kivel a 'bayreuthi csodát' megteremtette.

Bayreuth legelőkelőbb negyedében van a Liszt Ferencz-utca és benne az a ház áll, a melyben a nagy zenealköltő meghalt. Emeletes falán fekete márvány-táblán a halál éve és napja aranybetűkkel kiróva. A Wagner sírját látogató tömegből senki sem kerüli el a Liszt házat, a mely különben útjába is esik. Csakis az út szélessége választja el Wagner villájától, Wahnfriedtől. Liszt emléke itt valósággal össze van forrva a Wagnerével s az após nevével ép oly kegyelettel emlegetik, mint vejét.

Az idegenek babérral árasztják el, kegyelettel őrzik emlékét és mi magunk mintha kissé megfélekednénk hazánk e nagy fiáról. Ez év július 31-ikén látogattam meg Liszt Ferencz sírját, tehát épen halálának huszadik évfordulóján. Belépve az alacsony sírboltba, tekintetem nyomban megakadt a hatalmas, friss babérszörny, mely üdőségével kitűnt az elsárgult virágok csoportjából. Kívüle még egy hatalmas virágbokréta illatozott a síron, a Wagner-családé. A friss babérszörny fehér selyemszalagjára pedig aranybetűkkel volt írva: 'Bayreuth városa.'

E néhány szó nyomban eszembe juttatta mulasztásunkat. Mert szememet hasztalan jartattam körül, a mi kerestem, meg nem láttam sehol. De mintha nem hihetnék neki, megkérdeztem a sírboltot nyitogató sekrestyéstől: — Nem jött semmi Budapestről? — Megszégyenülve hallottam a tagadó választ. Fáj nekem, mikor olyan ridegen kimondva hallanom kellett annak bizonyítását, hogy a mi rónainkon

nem terem virág a magyarság e bűvös hangú szószólója számára. A sírboltban magában is vajmi kevés volt a magyar vonatkozás. Körül, a falakon, fekete-sárga szalagból sodrott fűzerek s az oszlopok is így voltak bevonva. És ha a mester fejénél nem terjesztette volna ki két hosszú végét az a nemzetiszín szalag, mely a Zenekedvelők Egyesületének egykor letett koszorúját díszítette, el sem hittük volna, hogy magyar ember sírjánál állunk.

Azt szeretném, ha minden esztendőben küldhetnénk Bayreuthba egy ilyen nemzetiszín szalagos koszorút, mely hálánkat tolmácsolná és megerősítené azt a kötelet, mely bennünket Liszt Ferenczhez fűz. Azt szeretném, ha volna Liszt Ferencz koszorú-alapunk, melynek kamataiból megszerezhetnők azt az illatos üdvözlőt. Nem kellene hozzá egyéb, minthogy a mester tanítványai és rajongói néhány hangversenyyel megteremtenék ezt az alapot. És ekkor nem volna olyan megszégyenítő reánk nézve július 31-ike odakünn Bayreuthban!

Sárosi Bella.

ŐSZI TÁJON.

Őszi tájon járok elmerengve,
S gondolok a saját életemre,
Valami nagy, biztató varázs van
E mosolygó, őszi elmúlásban.

Hajlik a nap csendes alkonyatra,
Az árnyéket messze nyújtogatja...
S mintha onnan valamit várának:
Kelet felé húzódnak az árnyak.

A sárguló harasztok tövébe
Sarjadozik egy-egy zöld levélke.
Előlege egy más kikeletnek,
Biztatása csüggedő szívemnek.

S őszi alkony, őszi tájok képe
Elringat egy édes merengésbe...
És kibékít a nagy elmúlással:
Minden élet folytatódik mással.

Őrökre itt semmi el nem múlik,
Az árnyék az éjszakába nyúlik,
De reggelre gyönyörű sors vár rá:
Átváltozik hajnali sugárrá.

Én lelkem te, ne félj a haláltól,
Új élet lesz minden elmúlásból.
Őrök és jó a mindenek Atyja,
S a változást keze igazgatja!

Szabolcska Mihály.

Ó TENGER, TENGER...

Ó tenger, tenger... régi nagy szerelmem
Im visszajöttem, újra itt vagyok.
Nagy bűnökért kell most itt vezekelnem,
Itt, hol egymákok törpek és nagyok.
A nagyság álma, álmok hiúsága
Csalóka fényvel csalit tőled el
S eonkán maradt az álmok muzsikája,
Melyet hullámmorajlás énekel.

Itt maradt eonkán mind az álom, ének
A mit ezer színd loptott belém.
S mentem nagy büszkén az Élet ködének,
A nélkül, hogy a Véget sejténém.
Ködök szállottak és ködök foszlottak,
Zágott az Élet nagy sejtelenesen,
Mint erdő, melyben hazajáró holtak
Huhogtak, búgtak egy-egy nyiresen...

... S egyszerre lassan, hófehér ruhában
Egy halvány, szőke lányka jött felém.
Előtte égi zene zsongott lágyan
S szemem felvetni is alig merém.
Csak éreztem, hogy szent, szűz fehérség
Nagy tisztasága megváltá szívem,
Hogy bűnök, bűnhődésnek eztán vége,
Nem érheti már bú-baj semmisenem.

A hol szerelem lesz úrrá a lelken,
Óda a bűnök árnyéka se fér.
Két kézzel szór advót, örömtől telten,
Mert a lélek, mint lilium, fehér.
Coördultig telve tisztá, szűzi vágygyal,
Más érzésnek nincs helye ekkor ott
S a roszból jó lesz e szent fehér lánkkal,
Melyet a szív a mennyekből lopott.

Én is úgy loptam e nagy, tiszta lángot
S e bűvös, zsongó, légy melódiát,
A mely felém, mint rózsás ár hullámozott
S a mely szirtzen készül robogni át.
Megtölté lelkem új s új dallamokkal,
Melyek azóta zengnek szüntelen
S dalos imákba — sóhajokba foglal,
Téged, ó szívemegváltó szerelem.

Ez már a rév... Az álmok kikötője
Bú-bajnak már örökre vége van.
Karom között az álmok királynője,
A ki keblemre dől most szóntalan.
S a tenger is most néma... Csak csodálja
Aranyhajad, mely ráragyog, alá
S csak vállain rezeg arany palástja,
Mit a szerelmes nap teríté rá...

És hogy innen, a szirtől, a hol állunk,
Az árnyékunk mostan az árba hull,
Mi is mindegyre hallgatabbá válunk
És csak egy csókba forrunk szóntalanul
S árnyékunk, lágyan, karjaira véve
Ringatja a tenger az ár felett,
Mint hogyha minket ringatna ölébe,
Két álmódó, szerelmes gyermeket...

Balla Ignác.

AZ ÖRÖKSÉG.

Elbeszélés.

Irta Gottier Lajos.

I.

Verőffy Gáspárék hiúsága csak úgy tobzódott a diadalban.

Úgy történt, hogy farsang végén fényes estélyt adtak, melyre meghívták a minisztert is, a ki kilitásba helyezte, hogy családjával együtt megjelenik a mulatságon. Verőffy Csilla lélekszakadva rohant föl apjához a hivatalba:

— Nézzed öreg, ezt írta a kegyelmes úr! — És odatartotta az orra alá a czimeres névjegyet. — Eljőnek az estélyünkre. Na! Vörösek megpukkadnak az irigységtől.

Az udvari tanácsos, ez a szelid kékszemű, fehér bajuszt bácsi, félretolta a kétezer koronás váltót, melyet — csekély százhúsz perczente — épen most irt alá a Löwenherz Izraelnek és megnézte a miniszter névjegyet.

— Igazán szép a kegyelmes úrtól. Fáradt hangon beszélt és gépiesen simitotta végig homlokát...

Csilla, a fehér arcú, sugár termetű, büszke gentry-leány diadalmasan lobogtatta kezében a névjegyet.

— No de ilyet! — Aztán minden átmenet nélkül tette hozzá: — Igaz biz' a! Azt üzeni a mama, hogy legalább kétszáz koronát adj most ide nekem, mert már semmi pénzünk sincs odahaza.

— Majd... majd haza viszem a pénzt. Most csak eredj szépen vissza és rendeztetek el mindent. Majd viszek pénzt haza...

Csilla csókra nyújtotta rózsás arcát atyjának, aztán távozott.

Az őró szőhajtva nézett utána... Boldogtalan házasetének egyetlen öröme Csilla volt, a kit rajongásig szeretett. Az asszony örült költekészéseivel és fékezhetetlen mulatni vágyó természetével nem csak anyagilag juttatta őt tönkre, hanem megölte a lelkét is.

A szegény ember a házi béke kedvéért hallgatott és tűrt. Főképen csak az fájt neki, hogy Csilla is örömet leli a léha nagyvilági élet pazar szórakozásaiban.

A lány a folyosón meglátsította lépteit és bárai Baáróczy Zsigai miniszteri fogalmazó ajtaja előtt halkán, jelentőségteljesen köhögött. A nyalka bajusztú ifjú kinézett az ajtón.

TÖMEGLAKÁSOKRA BERENDEZETT HÁZ A BUDAI OLDALON.

— Kisztihand, Csilla! Maga az? Mi ujság?
— Nézzé ezt!
A leány oda nyújtotta a névjegyet.
— No ez derék! A kinevezetése is bizonyos.
A püspök bácsi írta Bécsből.
Bizalmasan szorongatta a leány kezét markában. Azután ismételve ajkaihoz emelte és megcsókolta.

A leány némán tűrte.
— De most hagyjon, mert sietek.
Ottthon aztán referált az anyjának, a kit főképen a pénzkérdés érdekelt.

— Mondtam már, hogy haza hozza papa a pénzt.
— Hozza is, mert már hitelbe senki sem ad nekünk.
Csilla végignézte fejedelmi alakját a nagy állótükörben.

— Ugyan ne lamentálj mindég! Beszéltem Zsigával is. A főispáni kinevezetése bizonyos.
A püspök bátyja írta.
Az asszony sóhajtott:
— Bár ugy lenne.

Aztán az ujain számolni kezdett:
— Lesz hideg hal, őzpáztetóm, sonka, kaviár szeletek, stíriai kappan. Csak az a vén számár is küldött volna valamit.

Az a vén számár a nagynéni volt. Verőffy Gáspárnak unokatestvére. Egy gyermektelen falusi özvegyasszony, a kinek jól jövedelmező boltja volt a Tiszaháton. Szívtart, pálinkát, szalonnát és sok minden mást árult a csizmás magyaroknak a faluvégi kis boltban.

— Ha nem küldi, el leszünk a nélkül is. Csilla önhittén vont vállat.
A két sógorasszony még eddig személyesen nem ismert egymást. A méltóságosnak egyéb dolga is akadt, mintsem lemenjen a Tiszahátra a falusi bótósnét meglátogatni, amannak meg komolyan nem volt ideje viziteltetni. Az üzlet az első. Ez volt az ő elve. És gyűjtötte az ezres bankót élire. De azért újévkor, névnapokra, szóval az ilyen ünnepélyes alkalmakra megereztett egy-egy falusi csomagot a méltóságos sógorasszonynak sonkával, pulykával, tojással, malacczal, vajjal és sok más jóval.

Most is bizalommal fordultak hozzá, de válasz nem jött a czimeres, monogrammos levélre. Verőffyek nem tudták mire magyarázni a hallgatást. Pedig most, a mikor olyan örült pénzzavarban voltak, nagyon elért volna rajtuk egy kis segítség.

Csilla előke ő szerepet vitt a fővárosi társaságban, de számottevő kerője azért nem akadt. Így hát, jobb híján, megelégedett Baáróczy Zsigai miniszteri fogalmazóval is, a kinek családi czimerén, nyalka bajusztán, nagyszámú hitelezőin és püspök nagybátyjába vetett reményein kívül egyebe sem volt széles e világon.

II.

Az a leereszkedés egyszerűen szédítő volt, a mivel a kegyelmes asszony letegedte Verőffynét.

A pazarul világított körüti lakás termei telve voltak a főváros legjobb társaságával.

Szupé alatt a mulatság fénypontját érte el. A hangulatot nagyban előmozdította a hitelbe ársórt, de jégbe hűtött francia pezsgő, melyet a kölcsönkért inasok nagyuri non chalance-szal töltöttek a metszett velencei poharakba.

A háziasszony, arannyal áttört fehér brokát ruhájában még mindig hódító jelenség volt. Csilla az ő hamvaszőke hajával és okos barna szemével, rózsaszínű crép de Chineben elragadóan festett. Alig mozdult el a miniszter leánya mellől, a kinek igénytelen rútsága pompás keretül szolgált az ő ragyogó szépségéhez.

Baáróczy Zsigai, a miniszterium legfessebb fogalmazója híseges árnyéka volt a két leánynak.

Az új báróné, Vörös bankárnak a felesége, a kivel a Verőffy család udvarias és mézédés tónusban barátkozott, megindító naivitással fordult a háziasszonyhoz:

— Ez a csinos barna fiú, a ki azt hiszem fogalmazó, tulajdonképen kinek is udvarol hát? Csillának, vagy a kegyelmes ur leányának?

Ebben a mézédés hangon tett kérdésben több volt a fulánk, mint a méz.

Verőffyné előkelő gondtalansággal válaszolt:
— Igazán, nem is ügyeltem meg. Nagyon jó fiú. Eljár a zsurnajnkra.

Pedig — a mint Vörösné is tudta — most már minden reményök abban összpontosult, hogy a Baáróczy püspök nagybátyja szerez valami kis főispánságot az öcsésének, hogy a fiatalok aztán egybe kelhessenek. (Bár nyilvánosan még jegyesek sem voltak). A miniszter protekcióját ugyanis nem akarták igénybe venni, tekintettel huszonhét tavaszt látott, osodálatosan bájtalan leányára.

A háziur, a fáradt tekintetű, fehér bajusztú tanácsos, épen poharat emelt, hogy a kegyelmes urat felköszöntse, mikor az előszobából zaj hallatszott.

A háziak eleintén csak püsszegték és idegesen néztek az ajtó felé. De hogy a zaj nöftön nőtt. Verőffy kénytelen volt a tősztot abban hagyni s ő maga nézett ki az előszobába.

Csak az ajtóig ért. Ott szemben találta magát egy új vendéggel.

Csokos Bálintné volt, a falusi boltosné, a ki előt meglatogatni az ő kedves rokonait.

Valamikor szebb napokat látott fekete selety ruha volt rajta, a mely testvérek közt volt tizenöt esztendő. A fején meg lehetetlen csipkés kalap, piros rózsákkal és sárga tollakkal. A jó asszony ki volt melegevedve és nagyon rikácsolt:

— Szervusz Gáspár! Te vagy az? Mindjárt megösmertelek. Ezek a pimaszok (az inasokra mutatott) nem akartak beengedni. Még hogy én ne ugassak!! De én aztán megmondtam nekik a magam véleményét!

Közben nyakába borult az udvari tanácsos urnak és hatalmas csókokat czuppantott az ar-

EGY KIFŐZŐ KONYHÁJA.

czára. Az pedig csak sáppadozott és hallgatott. No, beszélt helyette a kedves rokon eleget.

— Hát a sógorasszony hol van? Ugy szeretném már megösmerni! Mert hogy irtatók, hogy születésnapot, vagy mi a csudát akartok tartani és hogy itt Pesten olyan nagy a drágaság, hát hoztam egy kis elemőzsiát. Itt van a konyhában. Ezek a maflák nem engedték behozni.

A hatás páratlan volt. A kegyelmes ur az ablakhoz ment és némán bámult ki az éjszakába. A kegyelmes asszony egyszerűen megfagyott. Szótlanul legyezte magát és merőn nézett a plafonba. Csilla a zsebkendőjét tépdeste, Verőfyné a szomszéd szobába vonult, Vörösné pedig gúnyosan mosolygott. A többiek álmélkodtak. Végre a háziur szóhoz juthatott:

— Kegyelmes uram! Engedd meg, hogy bemutassam neked Csókos Bálintnét. Távoli rokonom . . .

— Távoli a fenét! Tán szégeled a rokonságot? Hiszen a te édes apád meg az én anyám egy testvérek voltak.

(A kegyelmes úr savanyúan mosolygott, a báróné jónak látta félig elalélni és illatos zsebkendőjét emelte arcához.)

Verőfyné gépiesen folytatta a bemutatást: Csókosné, rokonom. Földbirtokosné a Tiszaháton.

— Földbirtokosné az istennyilát! Ha nem ülnék napestig a boltban, hogy pálinkát meg szalonát mérjek a parasztoznak, a földbirtokom miatt akár éhen is halhatnék.

Végre Verőfyné megjelent a szomszéd szoba küszöbén.

— Kedves rokon! Legyen szives, menjen be az udvari szobába, ott majd kap vacsorát, aztán fekdődjön le. Tudom elfáradt az utazásban.

— Dehogy is fáradtam. Aztán miért menjek

én ki innen? Gáspár! hát ez a feleséged, a ki engem ki akar küldeni? Ugyan kipucszolta magát háziasszony léte. Hát a hugom hol van?

A kínos jelenetnek nagy nehezen véget vetettek. Csókosnét kituszkolták az udvari szobába és megkísértettek tovább mulatni. Ez a kísérlet azonban nyomorult kudarcot vallott. A társaság hamarosan széteszlott. De Csókosné asszonyom még hamarabb oldott kerekét. Dühösen, szitkozódva hagyta ott a nagyúri rokonokat, a kik őt nem akarták befogadni a társaságba.

Igy végződött a Verőfyné estélye.

III.

A botránynak persze hamarosan hire ment. A főváros előkelő köreiben egy hétig egyébről sem beszéltek. A Verőffy hölgyeket majd megölte a szégyen és a düh.

Rövid idő múlva aztán nagyobb csapás is érte őket.

Az udvari tanácsost, azt a szelid kékszemű, fehér bajuszú öreg embert egy reggel halva találták ágyában.

Szívvelhűdés ölte meg.

Csilla, a kinek alapjában véve helyén volt a szíve, őszinte bánattal siratta meg édes atyját. Az asszonyt inkább a keserűség és a jövő nyomorától való félelem sújtotta le.

Bizony a cifra temetés után megütötték a dobát a háromezer koronás körüti lakásban és az árverezők széthordták a drága butorokat.

A méltóságos asszonynak és Csillának, a rajtuk levő gyászruhán kívül, alig maradt egyébök.

A csekély nyugdíját a hitelezők a minimumig lefoglalták, hosszú évekre, előre.

Baáróczy Zsiga kötelelességszerűen eljárt hozzájuk, hogy vigasztalja őket, abba a negyedik emeleti hónapos szobába, amelyet havi harmincz koronáért béreltek a Dob-utczában.

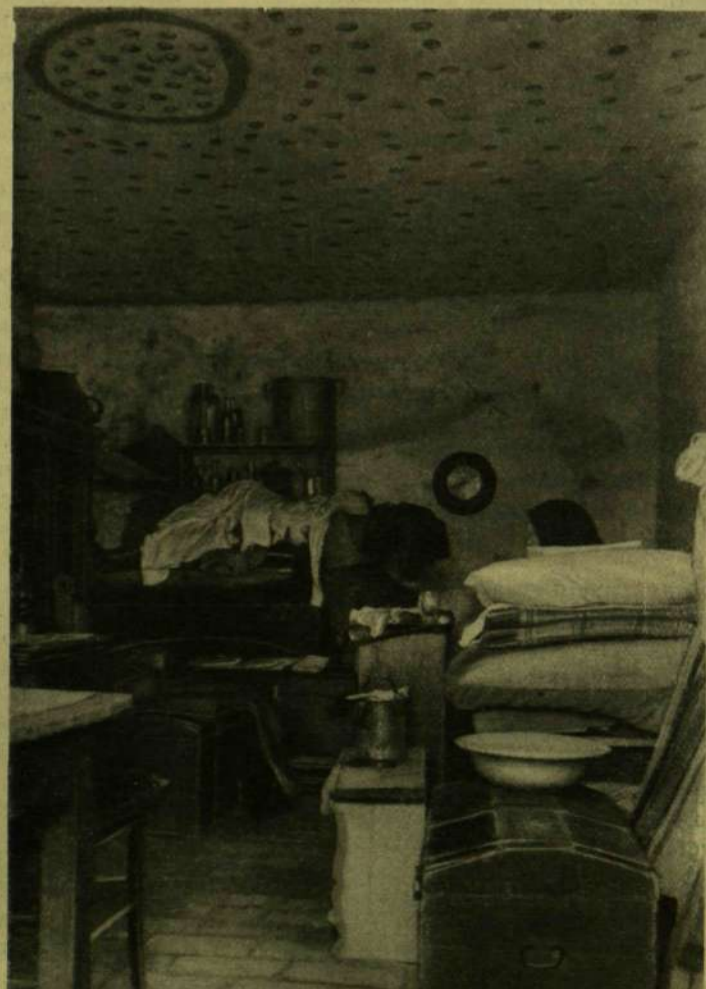
Az ifjú érzelmei azonban erősen lehültek a nyomorba jutott leánynyal szemben. (Közben a kormány is megbukott és a főispánságra való kilátás porba esett.)

Csilla aztán fel is oldotta őt minden korábbi kötelezettsége alól.

Borus, esős októberi nap volt, mikor az ifju, néhány kínosan elnyögött frázis után, ott hagyta

KÖZÖS KONYHA.

SZOBA, A MELYBEN NYOLCZAN LAKNAK.

LAKÁS-NYOMOR A FŐVÁROSBAN. — Balogh Rudolf fényképe.

a kis hónapos szobát, hogy soha többé oda vissza ne térjen.

Léptei elhangzottak a folyosón. A lány az ablaknál állt s görcsösen szoritotta forró homlokát a hideg üveghez. (Pedig a szívének tulajdonképen nem volt köze az egész dologhoz. De azért mégis jól esett volna neki, ha az ifju tovább is kitart mellette.) Az asszony megsemmisülten ült a kopott karosszékben.

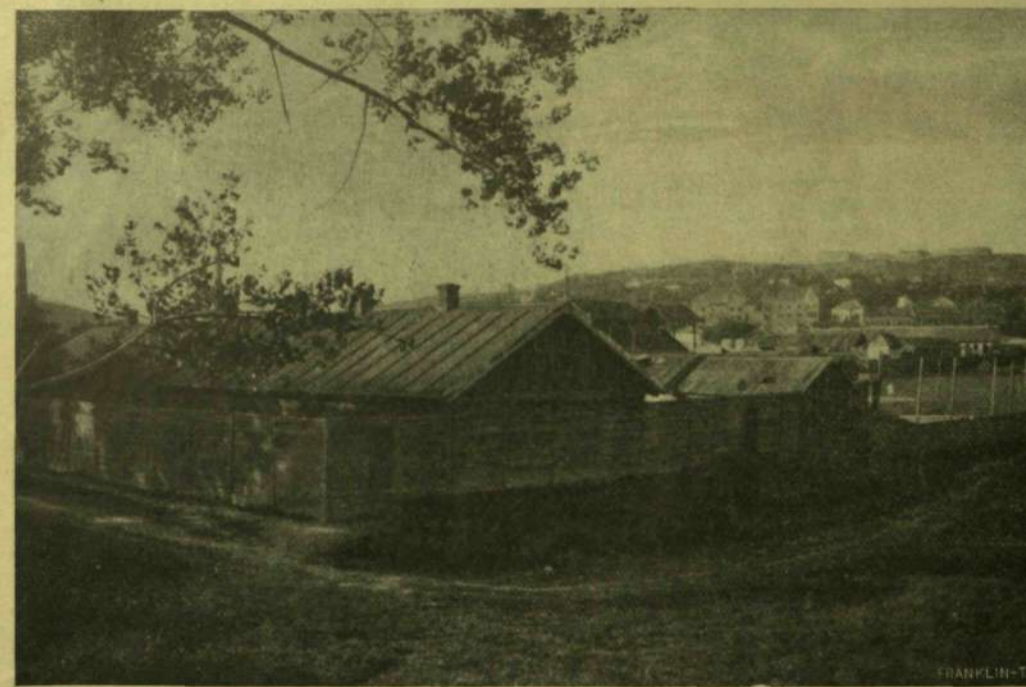
Az egész jelenet olyan volt, mint egy temetés. Baáróczy távoztával elszakadt az utolsó kötelék is, mely őket az előkelő világhoz fűzte.

Keserves idők következtek rájuk ezután. Csak úgy vegetáltak napról-napra. Nem jártak sehová. Még az utcára sem mentek. Hozzájuk sem jött senki. Az asszony többnyire az ágyon hevert, valami ponyva-regényt olvasva, melyet a házmestertől kapott. Csilla meg némán, szótlanul bámult ki az utcára.

Egy napon aztán nagy meglepetés érte őket.

Egy nagy pecsétetes hivatalos irást kaptak, azzal az értesítéssel, hogy a sógornő, illetőleg a nagynéni, özv. Csókos Bálintné elhalálozott, és a kis boltot, ott a Tiszaháton, házzal, tőzsdével és pálinkaméréssel együtt nekik hagyományozta. Csilla még csak eddig olvasta az irást, mikor az anyja fölugrott az ágyról és elkiáltotta magát:

— Nagyszerű! eladjuk az egész vaczakot. Lesz pénzünk.

LAKÁSOKKÁ ÁTALAKÍTOTT KOLERA-BARAKKOK.

EGY BELVÁROSI HÁZ UDVARA.

— Várj csak, anyám! Még nem végeztem be. Aztán nyugodtan olvasott tovább:

„ . . . Az örökösök, özv. Verőffy Gáspárné és leánya, Verőffy Csilla azonban kötelesek a hivatalos értesüléstől számított egy hónapon belül átvenni a házat és üzletet, kötelezik tovább magokat, hogy a házban fognak lakni és az üzletet saját magok vezetik, úgy a mint én életemben vezettem. Az el-, vagy bérbeadás ki van zárva. Anya és leánya kötelesek akár együtt, akár fölvaltva a boltban árulni, a nélkül, hogy elárúsított tartanának. Ellen esetben a ház, bolt és egész üzlet a megyei közkórházra száll stb. »

Verőfyné dühösen kiáltotta:

— Akkor nem kell! Nem kell az egész vaczak. Inkább éhen halunk!

Csilla nyugodtan szólt közbe:

— Ugy tudom, mama, hogy az a vaczak évenként hatezer koronát jövedelmez. A mi pedig az éhenhalást illeti, ahhoz sohasem állottunk közelebb, mint most. Ma még csak hetedik és már nincs több pénzünk, mint három korona.

Az asszony összecsapta két kezét a feje fölött:

— Nyomoruság! nyomoruság! Mi lesz velünk?! . . .

— Az lesz, hogy lemegyünk a Tiszahátra pálinkát, meg szalonát árulni a parasztoznak.

IV.

És a méltóságos asszony az ő jukker, gentry-leányával együtt lement a tiszaháti kis faluba boltot tartani.

(Ha a fővárosi társaságban véletlenül szoba kerültek Verőffyné és valaki megkérdezte, hogy mi lett a méltóságos asszonyból? «Jaj! hadd el! Boltja lett neki.» És sietve siklottak át a kényes téma fölött.)

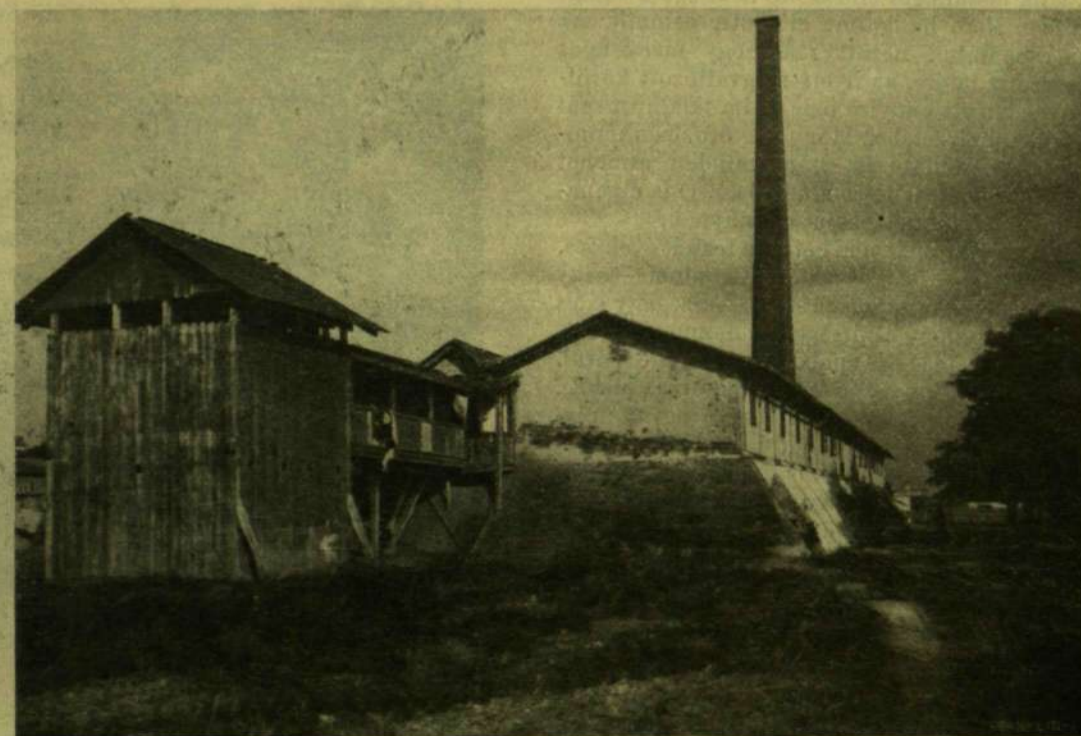
Az öreg Bébi, a néhai Csókos Bálintné mindenese aztán rövidesen beavatta őket a szalonra-és pálinkamérés titkaiba. Hat hét múlva pedig — a végrendelet utasítása szerint — visszavonult, hogy felcsapjon földesúrnak és nyugodtan élvezhesse azt a tizenöt hold földet, melyet egykori asszonyától örökölt.

A hölgyek tehát egyedül maradtak. A boltban jobbra csak Csilla foglalatzkodott. A méltóságos asszony bent ült a bolt melletti kis szobában, a hol barátságos meleg terjesztett az öreg kályha, melynek parkányán sült alma illatozott.

Verőfyné különben is csak átmeneti állapotnak tekintette az egészet. Olvasott ő ilyesmit egy angol regényben, a melyben annak idején megjelent a hős és kiváltotta az előkelő ladyket kényes helyzetökből.

Csilla egész beleélte magát a dologba. Olyan vigan mérte a pálinkát meg szalonát a jó falusiaknak, mintha soha életében mást nem csinált volna.

Volt ott különben a boltban egyéb is. Fűszer, fűzélék, turó, téka, czeruza, ruhaszövet, cipő-

A RÉGI TÉGLAÉGETŐ MINT TÖMEG-LAKÁS.

LAKÁS-NYOMOR A FŐVÁROSBAN. — Balogh Rudolf fényképe.

SZEGÉNYEK OTTHONA.

Valami ősnomád vonás vonul át a keleti népek életén, valami nyughatatlan ösztön, mely egyre űzi-hajtja őket a boldogulás útjain. A népvándorlás még nem szűnt meg, Európa és az újvilág metropolisaiba még egyre küldi előre rajait, lerongyolt seregeit a politikai zarnokságnak, a gazdasági elnyomatásnak. Ezek a népkirajzások természetes beékeléseket képeznek a nyugati kultúra nagy gócpontjaiba, elhelyezkedésük bizonyos törvényszerűséggel, mely végbe, az ék alapját a nagy tömegeknek nyelvben, szokásokban még összetartó ereje képezi, mely lassan tolódik előre, természetes kiválás útján s fokozatosan asszimilálódik és szívódik fel az idegen népelembe. Így alakult meg a londoni East-end, a new-yorki ghetto, bábeli nyelvegyvelegével, színes és eredeti népeletével, de egyúttal a modern nagyvárosi adminisztrációra háruló új és nagy feladatok égető problémáival, melyek közt egy sines, mely akkora rétegeket érintene, mint a lakás-nyomor.

Budapestnek is megvan, ha nem is a maga East-endje, de a maga «Bethnal-Green»-je, a hol a ponyvák irodalmi romantikája még hálás talajra lel s a kopott varrógépek szomorú berregése reggeltől estig fáradtan zengi a nyomorúság dalát. A benyilóban hideg tűzhely, melynek disztelenségét szemérmesen takarja a színehagyott ócska ágýtakaró, mely hevenyészett sötét alkove-vá változtatja a szűk pitvart. Jobbról is, balról is keskeny bejáró vezet az erősen elfüggönyözött lakó-szobákba, az «albérlők» szuverain birodalmába, hol bűn és szegénység resztekedve húzódik a napfény elől. A rembrandti clair-obscur csak a tárgyak körvonalaival világítja meg, diskréten és enyhén sikamlit át a kiáltó nélkülözés bántóbb részletein: a mosatlan tányér harmadnapos ételmaradékain, a vetett ágynemű kétes tisztaságán. Csend és félhomály mindenütt, mely a légy is kerüli az inség e tanyáit, melyekből csak a lezárt ajtó teremt egyidőre átmeneti ottbont az észlelő küdelmeiben kifáradt test számára.

És mégis, a hónapos szobák e melancholikus világa, melynek egyes stációi közt sokszor egy emberélet egész kalváriája vezet végig, s melyek közt ezer és ezer egzisztencia ödög és hánykódik szüntelen ide-oda az élet viharvert sarkjában, még aránylag az arisztokratikusabb elemét képviseli a budapesti lakásproletárságnak. Letört életpályák, az állam mostoha kosztján tengődő kishivatalnokok, a nagyvárosi éjjeli életének mindig leire kész martalócjai, napestig kenyérhajszában izzadó szerencsétlenek, a társadalmi számkivetései: ezekből áll a közönsége a főváros ama nagy kereső osztályának, mely önfentartásához a szerény eszközöket az

A KILOMÉTERES FASOR.

KÉPEK A NÉPLIGETBŐL.

A NAGY KÖRÖND EGY RÉSZLETE.

szinór, krumplicukor, ostor, szekérkenőcs és sok minden más.

Egy szép napon aztán megjelent a hős is... Kovács Gyulának hívták. Kuba szivart vett, de a mikor bele nézett Csilla szemébe, még egy pohár szilvóriumot is kért.

Nem olyan hős volt, a minők az angol regényekben szerepelnek. Csak aféle falusi gazdálkodó ember. Villogó fekete szemekkel és sugár bajusszal. A sötétké Magyar öltöny ideálisan feszült meg férfias alakján.

És másnap megint eljött és harmadnap is és azontúl minden nap...

Csilla önkénytelenül összehasonlította ezt a délezeget falusi magyart Baáráczy Zsigával, azzal a kient fővárosi gavalérral...

A méltóság asszonynak hamarosan föltűnt ez a sűrű látogatás. Egy izben idegesen rá is szólt Csillára:

— Mit keres itt mindennap ez a paraszt?
— Ez a paraszt, mama, gazdag ember és igen jó vevőnk. Különbösen is nem olyan paraszt, a minőnek gondolod. Nagyon szívesen eltársal-gok vele.

Az asszony vállat vont. Kovács Gyula pedig ezután is mindennapos volt a boltban. Olyankor is eljött, a mikor semmi vásárolni valója nem akadt...

Csilla lassanként elbeszélte neki egész eddigi életét. Nem hallgatott el előtte semmit. Az ifjú csodálattal nézett rá, hogy méltóságos kisasszony létére, az ilyen megváltozott körülmények között ennyire belé tudta találni magát jelenlegi helyzetébe. Hogy az örökös dinomdánom és mulatozás után, minden átmenet nélkül örömet lelne a munkában. Ő is elpanaszolta minden bűjűt, baját a leánynak.

Édes anyjával élt, a ki betegen feküdt évek óta, — Bizony, keserves az én állapotom. — Így végezte egy alkalommal a szót. — Szegény édes anyám nem hogy segítségemre lenne a gazdálkodásban, de még ő is ápolásra, segítségre szorul. Nagyon bajos így... asszony nélkül az élet...

Csilla lesütött szemmel, lángba borult arccal hallgatta s míg az ifjú mohó vágygallyal nézett édes szép arcába, olyan melegség támadt szíve körül, minőt azelőtt sohasem érzett...

Karácsonyeste aztán dülőre került a dolog... Kovács Gyula, a leány meghívására, átjött hozzájuk egy csésze theára. Édes anyját, a ki különben is korán elaludt, rábizta az öreg cselédre.

A méltóság asszony csak nézett, mikor az ifjú ünneplő fekete ruhában, aranyrojtos nyak-kendővel, beállított hozzájuk a bolt melletti kis szobába.

De azért leült velők a jobb időkből maradt szamovárhoz, melynek barátságos duruzsolása mellett szüresölték az illatos theát, kártyázva és beszélgetve.

A fiatalok aztán kijelentették, hogy éjjeli misére mennek.

— Nem bánom, menjetek. Én itthon maradok. A leány majd elkísér benneteket.

Csilla és az ifjú megindultak a fagyos úton. A cseléd elől ment a lámpással. A hó nagy pelyhekben hullott s csikorgott lépteik alatt. A falu népe itt-ott szállingózott a templom felé, míg a kántáló gyerekek éneke fölhangzott az ablakok alatt:

Mennyből az angyal...

A fiatalok szótlanul mentek egymás mellett. Végre az ifjú megszólalt. Halk, remegő hangon beszélt. Alig pár szó volt az egész, s a mit mondott, de abban a pár szóban benne volt becsilletes szívének teljes nagy szerelme...

Csilla könnyes szemmel nézett föl rá, aztán könnyei közt mosolyogva öltötte körjárt a karjába...

Pár perc múlva az Úr házában, a hol orgona búgott és tömjénillat szállingózott a góth ívek fölél, szorosan egymáshoz simulva, egy nagyon boldog pár ember térdelt az oltár előtt...

albérlők útján szerzi meg. Rendesen jobb napokat látott özvegyek ezek, a kik vagyonuk megmentett csekély maradvékával mint végső szalmazsálhoz folyamodnak a butorozott szobák kiadásához. Egy utolsó talpalatnyi száraz hely ez nekik, melyet még meghagytak számukra a fejük felett összecsapó hullámok. A számítás ugyanis egyszerű: ha beüt az üzlet, az albérlők behozják a keservesen kiizzadott házbért, ha nem üt be, akkor... nélkülözés, koplalás, sőt talán éhhalál.

Mégis — mondjuk — nem ezek a földhözragadt jelképek Budapestén az igazi lakás-nyomort. Az igazi földönfutás ott kezdődik, a hol a «hónapos ágy» zizegő szalmáján, a gond és gyötrelm e valóságos kigyófészkein kergeti a vergődő test zaklatott lázálmait. Az «ágyrájárók» a budapesti tömegnyomor igazi típusai. A kiket az «otthon» erkölcsi soha nem emeltek lényök nemesebb tudatára, a kiknek lelke soha nem kap szárnyakat annak az érzésnek szentségétől, melyet a négy fal által határolt külön kis világ békeje, harmóniája fakaszt szívünkben. Ezek a «lelészólt Promethesai» a modern nagyvárosi viszonyoknak és gazdasági rendszernek, kiknek veséjét, beleit mindennap kegyetlenül tépdesi s marczangolja a kétségbeesés keselyűje. Pedig a statisztika kérelhetlenül kimutatja, hogy Budapestén minden negyedik húsz éven felüli férfi ágyrájáró, nem is említve a bevallott vagy be nem vallott foglalkozású nők egész légióját.

Ezelőtt húsz-huszonöt évvel még egy volt miniszter és híres gavallérnak a mai parlament környékén elterülő piszkos nagy bérháza volt a budapesti hajléktalanok leghirhettebb tanyái. Sunyin, mint a lopott tárgyat rejtegető tolvaj, lapultak meg ezek az ósdi vidéki fogadóokra emlékeztető ormótlan épületek a sötét Duna szomszédságában. Tágas, kövezetlen udvaruk bokáig érő sáron át vezetett az istállóhoz, kocsiszinekhez, fészerekhez, melyekben ócskavas, lim-lom garmadákban heverve fülledt vagy rozsdásodott. A rozszant lépcsők szűk folyosókba kórtak, melyeknek dohos párázata szenny, bűz, betegség miazmáit hordta szét a falak nedves csapadékain. A gyárvarórszék, a külső Váci-út és Nádor-utca munkásnegyedének minden műhelye ide öntötte ki népét alkotmányt, mint egy nagy gyűjtő-csatornájába az emberi nyomornak. A palánkkal körülvetett üres telkek bozotos sűrűjében, a lámpa gyér világitása mellett gyanus alakok neszeltek minden fordulónál s veszélyeztettek az arra vetődők biztonságát. Késő éjjeli órákban, ha az álom bódulata rászállt az elgyötört pillákra, s elzibbasztotta a bizonytalan holnap sajtó sejtelmétől feldúlt idegeket, sokszor nyílt meg a nehez kapu a rendőrség emberei kopogtatására, a kikhez olykor a dilettáns érdeklődők csekély száma is csatlakozott: újságírók, orvosok, szociálpolitikusok, kaszinó-tagok, színészek, vig mulatság összeverődő czimborái. És a mint a reteszek feltárultak a közigazgatási razzia hatalomszavára, mintha a dantei «Inferno» jelenetei elevenedtek volna meg. A törött lámpa lecsavart világánál földön, ágyban, polczokon és asztalokon, mindenütt félmeztelen alakok feküdtek, ültek, guggoltak, szorongtak és zsugorodtak minden képzelhető helyzetben. Amott egy gépmunkás meztelen tőrsője hullámliz hatalmas pihegessel, minden lélegzetvétele egy-egy súlyos pörölycsapás. Itt két ártatlan gyermek tartja egymást átölve, arcuk önfelédten mosolyog, míg a rongyok alól kilátzó lábcskáikat ellepi a pineze-oduknak ronda férgé. Egy ifjú leány, arczán még a szüzieség hamvával, álmából rettenve, önkénytelen szeméremmel húzza összebb keblén az inget a belépő hatósági urak előtt. És minden tenyérnyi hely bevetve az emberi nyomor üszögös vetéseivel, mint a vihartól megdőltek rendek. Oh, a spekuláció ördöge jól tudja kamatoztatni a hazátlan szegénységet. Kiparcellázza felettük a levegőt, adagokba szűri le a napfényt s hideg ujjakkal söpri be véres alkuszdíját a sirmak világának e vigasztalan légyottjain.

Fényes paloták, ragyogó márványcsarnokok emelkednek ma már a főváros ez annyi könynyel, bűnnel fertőzött talaján, mely fölött mintha még ott lebegne múltjának valami ködszerű balladái árnya. A budapesti lakásínség áldozatai ma már elvonultak a Fehérvári-úti

A HALÁSZ-KÚT A BUDAPESTI NÉPLIGETBEN.

regi téglagyár és kolerabarakk szükségakásaiba, vagy meghúzzák magukat a Belváros roskatag házaiban. De jut belőlük mindenüvé, mert hisz a legújabb népszámlálás adatai szerint a fővárosban még mindig a lakosság egyharmada, azaz 250 ezer ember lakik hatodmagával egy szobában, 10,500 ember 11—15 lakótársal oszt meg egyetlen szobát, és minden ötödik ember az, a kinek nincsen zárt lakása, azaz a ki idegenekkel kénytelen egy járék alatt megférni.

E számok maguk is már megdöbbentők. Hát még ha tudjuk, hogy Budapest 153,800 lakása közül 11,000-nak nincs konyhája, s hogy a mikor a közegészségügyi tudomány elfogadott tétele ma, hogy minden felnőtt egyén számára 20—30, gyermekek számára pedig 10—15 köbméter levegő kell hogy jusson, akkor Budapestben a lakások egyharmada olyan, hogy egy-egy személyre nem jut 10 köbméter levegő, sőt vannak szobák, melyekben 4. köbméter sem jut egy egyénre.

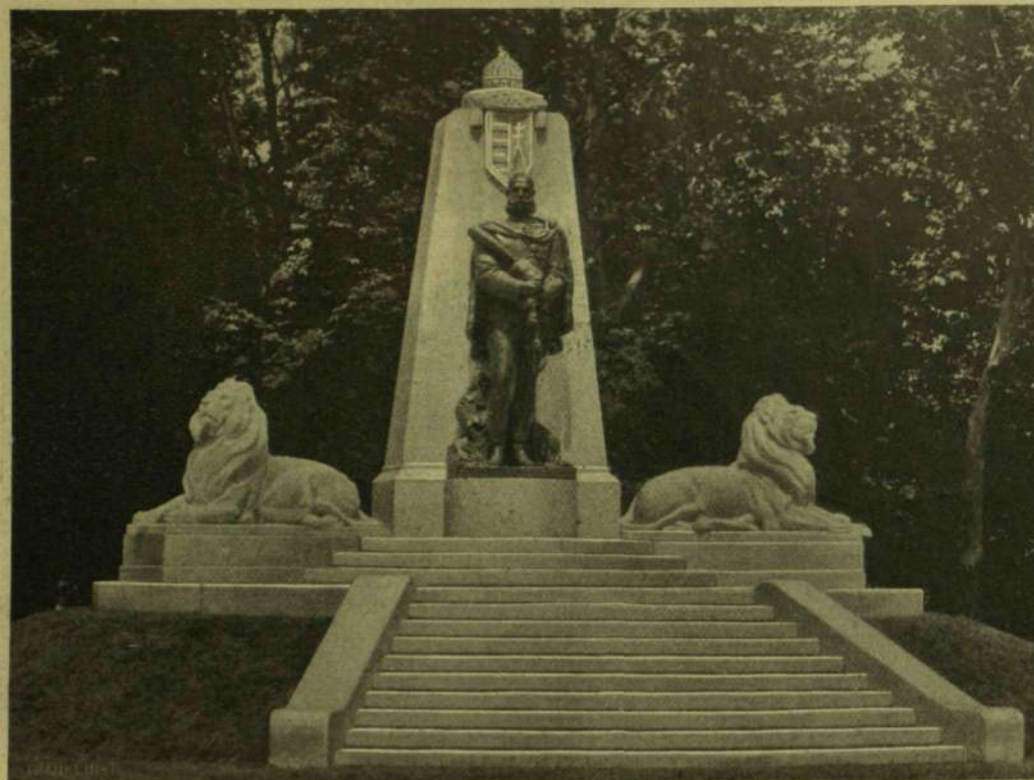
De a mi majdnem hihetetlen: a főváros e troglodytaival a Belváros kellős közepén is találkozunk. Elég a Szerb-utca 11, vagy a Molnár-utca 43. sz. házára mutatnunk. Ezek fölött a házak fölött nyom nélkül viharzottak el a főváros modern fejlődésének, építkezési föllendülésének lázas évei. Megmaradtak maacs tiltakozásnak a korszellem minden-újítása ellen, reznigált filozofialet vettek tudomást a körülöttük végbement változásokról, de nem követték az idők útmutatását. Félig a földbe tőpörödvé, mintha maguk is szegénylők magukat, mégis konok és ostoba kitarással várják kikerülhetetlen enyészetüket. Zord, komor az élet, mely a vakolatvesztett falak mögött kifejlik, csak ha a kintorna kereké néhanapján bedöcög a fűtől, gáztól fölvert udvaron, akkor váltja fel gyermekszibongás a csendet. Sovány kezeccék fogódnak össze tánczra s kényszerezdeten illegetik-billegetik magukat. A szomszéd kifőző kecskelábú asztalánál még mindig Micsinayról regélnék, a főváros szegény néposztályainak e legendás hősről. Marczona, katonás kinézésű asszony aprítja a tésztát, melynek hét krajczárért méri adagját s a mosóteknő gőze összevegyül az étel szagával az alacsony, zsufolt szobában.

V. S.

A «NÉPLIGET».

Budapest rohamos fejlődésével lépést tart kertészete is. Az utóbbi tízennegy év alatt hamarosan utolérte számos nagybirú európai «Virágváros» kertészete. A szerény két végű házból ma már husz lett, a melyek mellett még 600 melegágyi ablakra van szükség, hogy a városi kertészet növény-szükségletét fedezhesse, a mi évente mintegy másfél millió növény előállítását tételezi föl. A parkok száma az üveg-

házakkal együtt szaporodott, s a míg tízennegy év előtt alig 25—30 parkja volt a fővárosnak, most 60 parknál több disziti a város egyes részeit. És ezek a parkok évről-évre szaporodnak, úgy, hogy a 2.873,815 négyzetméter terület átlag 15—20 sőt 60 ezer négyzetméterrel szaporodik. Ujabb nagy területtel szaporodott a parkok területe az által, hogy az Üllői-út végén, a tisztviselő telep mögött a régi Népliget a főváros egy remek angol stílusú parkká alakította át. A Népliget ma Budapest legnagyobb parkja, mert az eredetileg 180 k. hold kiterjedésű régi Népligethez többször esatoltak nagyobb területeket, úgy hogy ma a Népliget, mint a statisztika pontosan kifejezi, 2.873,815 négyzetméter. Budapest közönségének egy nagy része azonban úgy látszik még mindig nem vett tudomást erről a remek parkról, — mert míg a nagy közönség kedvelte Városligetbe vasárnaponként százezren vándorolnak ki, itt a Népligetben csak pár ezer embert, néha meg csak százakat, hétköznapokon pedig épen csak egyes járókelőket lehet látni. A Népligetbe ma már épen olyan könnyen és kényelmesen lehet eljutni, mint a Városligetbe. Annak, a ki jó levegőt akar szívni, szép parkalakatokat, kertészetiileg és botanikailag érdekes növényeket akar látni, a ki szép, nagy kiterjedésű smaragdözdöld pázsitban kíván gyönyörködni, — annak sokkal érdemesebb kimenni a Népligetbe, mint a Városligetbe, a melyet teleépítettek hatalmas palotákkal, muzeumokkal, s a melyben egy-egy meleg nyári vasárnapon szinte lehetetlen jól éreznie magát az embernek. A ki tud gyönyörködni a növényekben, a fejlődő fákkal, a nyiló virágokban, a zöld fűben és kék égen, annak itt Budapestén jobb és kellemesebb kiránduló helyet a Népligetnél alig lehet ajánlani. Igaz, annyi mulatóhely, vendéglő, korecsma, kávéház, mutatványos bódé nincsen itt, mint a kedvelt régi Városligetben; de annál több meg a szabad természet. Talán épen e miatt rándulnak ki a Népligetbe oly kevesen. A Népliget alapjait már vagy 40 évvel ezelőtt vetették meg, mint arról egy borostyánnal befuttatott régi emlékké tanuskodik. E szerint Sárkány József városi képviselő indítványára 1867-ben kezdtek meg a Népliget alapjait megvetni, rendezni az ott volt régi faiskola területén és növényeivel. A tulajdonképeni átalakítási munkálatok 1890-ben kezdődtek, a mikor a faiskolában fölött, elvénült nagy magas fákat kezdtek szétfűltetni először Klenszky Vilmos, majd Kulcsár Ferencz tervei szerint. Eleinte egy nagy körben futó utat ültettek be azokkal a vékony, magas platánfakkal, a melyek a faiskolából kerültek ki, és a melyeket nyáron át ponyvakkal kellett bepölygázní, hogy ki ne pusztuljanak; majd európai hársfákat, celtiszéseket, amerikai kőrissáfat, kaliforniai zöld juharfákat, fekete vagy platánlevélű juhart, szilfát stb. ültettek. A vasut fölött pedig, a hol Budapest személtérakodója és homok-

A KIRÁLY SZOBRA KARÁNSEBESÉN. — Hollinger Gaál Rezső szoborműve.

bányája volt, csinálták a mutatványos bódék helyét.

Az átalakítási és új telepítési munkálatok azonban a jelenlegi kertigazgató, *Ilsemann* Keresztély működésének első évébe esnek, 1893-ban kezdte meg ugyanis a Népliget angol stílusú nagyszabású parkját átalakítani. A mint a tisztviselő-telepről a *Héderváry*-utcán gyalogszerrel a Népligetbe megyünk, az utcával szemben éppen a Népliget fő tengelyvonalába jutunk, a mely egyenes irányban az Orezy-úton levő tanítónők otthonától a disztér, a népligeti vendéglőn, és a szeles fasoron át a „Wurstli”-ba vezet.

A disztér modern stílusban készült. Alakításá-

nál főszerepet a nyezett cserje sövény, az alakított buxusok képezik, fő növényanyagát meg *Syringa persica* vagy persa orgona szolgáltatja, tiszta hófehér, majd meg a kék, illetve lila szín minden változatu virágaival. Az orgona részben sövény alakban, részben pedig koronás fák alakjában van alkalmazva. Különben az orgonafajták olyan gazdagon vannak képviselve, hogy szinte különlegesség számba mehet a Népliget orgona-gyűjteménye s tavasszal, a mikor az egyes csoportok virágdiszben állanak, szebb látványt alig lehet elképzelni. A disztér *Thuja* guláin, gömb szilfa s akáczaian, loboralaku eperfaian, japáni papir eperfaian, szép koronájú platánjain, piroslévelű nyírfáin, gin-

dár tölgyein, a sajátos virágú *Paulownia* fákön kívül a perzsa orgona és a fenyők képezik alkotó növényzetét. A cserjék, az évelő növények a solitair vagy magányosan álló díszfák elhelyezése és csoportosítása a föld alakításával együtt *Ilsemann*nak kertészetileg valóságos mesterműve. Olyan tájképrészletekben gyönyörködhetünk e sik ligetben, a melyek a festőművész esetére méltók. A mikor a növények ezrei virítanak, a szemnek kellemes gyönyörködést látványra a sok különböző hatásos cserje és virágcsoporthoz, a melyek mintegy természetesen mennek át egymásba. A tavasz kezdetétől — az orgona nyilástól, — késő őszig az egész nyáron át virág virág után fakad, majd a hófehér Deutziaik, az illatos áljazmin (*Philadelphus*), egy pompás birs (*Cydonia vulgaris*) festői csoportja, a vadrózsák különböző díszfajtái — a hófehér szintől a sötét rózsapiros szín minden árnyalatával, az alacsony, a földön kuszó cserjéjől a magasba törő rózsabokorokig, — az illatos olajfűz, meg az érdekes aranyárga boggyóju *Hippophae*, — mely sajátos látványt nyújt töménytelen természetével, — a ribizke, a syriai mályva, a Caragana és aranyeső, a különböző bodzafélék egymást váltják föl a virágzásban, más-más hangulatot keltve, más-más képet alkotva. A gyengéd, finom, széles levelű és milliárdnyi virágokkal ékes *Tamariska* hol egész cserjéseket képez, hol meg önállóan kisebb csoportokban díszlik. E virágos cserjékhez az évelő növények virágos csoportjai társulnak. A cserjések között magas fák emelkednek ki, majd állandóan pompás ligetkék alakulnak, majd meg egyenként állva vagy kisebb csoportokban szín és alakzat szerint, majd átmenetekben és hatalmas fasorokban adják meg a Népliget növényzetének derék részét.

A Népliget mint kertészeti alkotás is remek, de mint Budapest egyik legnagyobb és legszabadabb terjedelmű parkja nagy fontossága, a mely akkor, majd mikor a most még gyöngye fiatal fák megerősödtek s hatalmas koronát és törzset fejlesztettek, Budapest Bois de Boulogne-a lesz, melyben több ember fog majdan gyönyörködni, mint a Városligetben.

Kardos Árpád.

A KIRÁLY SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE KARÁNSEBESÉN, OKTÓBER 7-ÉN. — Jérôme Eöbert félvétel.

A HÉTRŐL

Kölészet. Azt a híres statisztikát, a mely kimutatta, hogy Magyarországon negyvenezer költő él, módosítani kell. A módosítás nem érdemleges, csak stiláris. A valósághoz mérten így kell megfogalmazni: «Magyarországon negyvenezer ember maradt meg a pályaválasztás korán túl is költőnek. Mert a valóság az, hogy ebből az áldott országban tulajdonképpen mindenki költőnek született és hogy mégis csak 40,000 ember pengeti a lantot, ennek az a magyarázata, hogy a túlnyomó nagy rész még idejekorán abbahagyta. De hogy valamikor, főként a diákevekben, mindenki költött, annak jellemző bizonyossága, hogy a hány jelentékeny, kiváló emberünk volt vagy van, működnek az a közéletnek bármely területén, buzgó nyomozók okvetetlenül kisütnek a multjából legalább is egy dalocskát. Emlékeztünk rá, báró Bánffy Dezsőnek egész kis kötetre való költeményét. Kaparta ki valami buzgó úriember abban

áldozni arra, hogy az eredményt — kerek számmá tegye. Ilyen takarékoság mellett természetesen senkinek se juthat eszébe se, hogy tékozlás vádjával merje illetni az előkelő hölgyet, de ahhoz bizonyára jogunk van, hogy a részvét nemes érzése megszólaljon bennünk. Mert lehetetlen elnyomni a sajnálkozást, ha arra gondolunk: mennyire kell tudnia takarékoskodnia annak, a kinek a tisztességes ruházódása nem tud kevesebből kikerülni, mint 31,955 koronából? Egy ilyen dáma bizonyára soha se engedheti meg magának a legcsekélyebb fényűzést sem, mert a mennyibe az belekerülne, annyi pénze J. D. Rockefellernek sincs. Különben pedig észünkbe jut a fiatalabb Dumasnak egy éles mondása, a ki mikor egy divatos dáma elbeszélte neki, hogy milyen rengeteg pénzbe kerülnek a toalettjei, megcsóválta a fejét és halkán csak ennyit mondott:

— Hogyan, Madame, hát Isten oly keveset adott volna önnek, hogy annyi tömörkedet kell a szabótól vásárolnia?

Ják, hogy szórakozni joga van a szegényebb embernek is és nem emberséges dolog ebben a keserves világban még ezt az egy szórakozását is megdrágítani. Ha a totalizátor ügyis elszedi a pénzt, legalább cselekedje ezt olesón. Hogy melyik tábor fog győzedelmeskedni, azt ma még nagyon bajos lenne eldönteni. Mert a dolog most úgy áll, hogy este hat óra után, mikor a versenynapnak már vége van és a sport lelkes hívei kiürült zsebbel bandukolnak hazafelé, határozottan az ötvenes bizottság álláspontjának kedvez a hangulat. De a következő napon, versenyek előtt, mikor a *biztos tipp* még nem lett jó utolsó, és üde zöld a reménység levele, megint a százás bizottság elveinek lobogója leng diadalmasan az utolsó futamig. És a totalizátornek ez éppen elég.

Pierre Cominay * Talaly történt, hogy a bécsi büntetőbírósg elé egy kis asztalos inas került sikkasztással és lopással vádolva. Elsik-

PÁRBÁJ A CSÁRDÁBAN. — Pataky László rajza.

az időben, mikor Bánffy miniszterelnök volt. Széll Kálmánnak is volt *költői multja* és ime a minapában megtudtuk, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök is irt valamikor verseket, sőt költői sikerei is voltak, mert egy dala belekerült az önképzőkori érdemkönyvébe. Ennyi dokumentum alapján körülbelül meg lehet állapítani, hogy Magyarországon a költők csinálják a legnagyobb karriereket, mert ime alkotmányos miniszterelnök nálunk csak olyan férfi lehet, kinek legalább egy költeménye bejutott valamelyik önképzőkori érdemkönyvébe. De már most nyílt kérdés marad, hogy a legnagyobb politikai karrier megcsinálásához mi szükséges inkább: az-e, hogy az ember ifjú korában verseket írjon, vagy az-e hogy ezt még idejében abbahagyja?

* *31,955.* Egy bécsi arisztokrata asszony cikket irt egy bécsi újságba, a melyben kimutatja, hogy egy előkelő, nagyvilági nőnek egy esztendőben, ékszereket természetesen nem számítva, 31,955 korona kell ruhára, ha minden alkalommal *tisztességesen* kíván megjelenni. Egy tekintet a számjegyekre elárulja, hogy ez a költségvetés *realis*, sőt takarékos is, mert a ki csinálta, még öt koronát se volt hajlandó

Az ötvenes bizottság meg a százás bizottság. Vagy tavaly ősszel vagy az idei tavaszon történt, hogy az a mozgalom, a mely a totalizátornek a löversenyterőről való kiküszöbölését követeli, testületi formába szervezkedett. A szervezet centruma elnevezte magát *ötvenes bizottságnak* és ez az elnevezés lett agitációs működésének czéjére, hivatalos neve. Plakátokat bocsátott ki, apróbb méretű meetingeket rendezett, sőt egy ízben megpróbált egy kis parázs demonstrációt az ellenséges tábor közepén, künt a löversenyteren a totalizátor bódé körül is. Az ötvenes bizottság ma már nem panaszkodhatik azon, hogy a törekvése meddő és eredménytelen maradt volna. A mozgalma igenis járt eredménnyel. A totalizátor ugyan vigan működik ma is, sőt megvan a löversenyteren a hatvanfilléres hely is, a melynek megszüntetését az akció első fázisának tűzte ki; de az ötvenes bizottság megteremtette a százás bizottságot. A szervezett mozgalom a szervezett ellenmozgalom. Mert a százás bizottság az ötvenes bizottságnak nem a bővített kiadása, hanem az ellentét. Azoknak a szervezett csapat, a kik a totalizátor és a harminckrajczáros hely megtartásáért szállnak síkra, természetesen szintén a humanizmus szent lobogója alatt. Azt mond-

kasztotta a pénzt, a mit a gazdájától enyvre kapott, hogy könyvet vegyen magának érte és deszkahulladékokat adott el, mert petróleumra volt zűsége, a minek a világánál a sikkasztott pénzen vett könyveket olvashassa. A gyereket javítóintézetbe adták, de mindjárt jelentkezett egy jólelkű úr is, a ki gondoskodott róla, hogy a mint a büntetését kitölti, diáknak mehessen. Most Franciaországban történt egy dolog, a mely lelkében ezzel a bécsi esettel rokon. Segenot fakerskedő följelentette a pénztárosát, Pierre Cominayt, hogy kétezer frankot elsikkasztott. A bűnös nem tagadta a vétkeit, de előterjesztette a mentességét is. Ez a mentesség pedig egy nagy, négykötetes történelmi munka: *Franciaország története*, melyet ő irt meg a maga pihenésétől ellopott éjszakai órákban, forrásművek segítségével, a melyeket a főnökétől elsikkasztott pénzen vásárolt. Mert ideje nem volt, hogy közkönyvtárakban buvárkodhassék, és a fizetéséből nem telt, hogy könyveket vásárolhasson. A francia bíróság ezt a mentességét mérlegelendőnek fogadta el és Pierre Cominay kéziratát elküldte a francia Akadémiának: itélje meg, hogy ez a «mentesség» mennyit ér? És a francia Akadémia kimondotta, hogy a Pierre Cominay munkája értékes munka. Nyere-

AZ EIGHTY-KLUB A TÁTRALONNICZI PALOTA-SZÁLLÓ CSARNOKÁBAN.

A képen jobbról balra láthatók: Szalotányi, a menedzseriroda igazgatója, Marshall, a szálloda igazgatója, Paikert Alajos, Galla, a Waggon László tisztviselője, Csah Imre, Németh József, Deininger Imre, Eder, Tomlin, Bowring, Baker, Allen, Micklen, Miss Micklen, Mrs. Bramall, Foster Borill, Mrs. Bowring, Madarász, Howard, Mrs. Newbolt, Hyslop, Hawkin, Mrs. Bramall, Mrs. Baker, Bramall, Berridge, Harris, Fl. Vane, Newbolt, Ary, Lossoney.

sége a francia irodalomnak és a francia tudományoknak. De mert a törvény — törvény és sikkasztani senkinek sem szabad, Pierre Cominayt elítélték három esztendőre, a legkisebb büntetésre, a mit a francia törvény a vétkére kiszab. Megengedték azonban az elítéltnak, hogy magának a könyvtárából könyveket hozathasson és börtönében tetszése szerint dolgozhassék. Az ítélet és a megokolás kihirdetése után Pierre Cominay így szólt:

— Végre három esztendőre szabad vagyok!

EGY HÉTIG AZ EIGHTY-KLUBBAL.

Herman Ottónál melegebb szívű embert alig ismerek. Mégis azt mondta a minap, hogy túlságos sok ceremóniát csinálnak angol vendégeinkkel. A merre jártak, mindenütt ünnepies fogadtatással vártuk, ünnepiesen etettük őket, az bizonyos. Ne csodáljuk aztán, ha a fanyarabb legények egyenesen kicsüfölték a magyar vendéglátást.

A fanyar és malicziózus pletykasággal nem törődöm. Kedves tudósunkhoz azonban van egy pár szavam. A magyar vendéglátás leleményes figyelme, vendéget tisztelő ceremóniája már iskolát csinált Európában. Kicsiben tapasztaltam ezt már régebben Franciaországban, sőt még Németországban is. Nagyban pedig a múlt év októberében láttam Londonban, a mikor a párisi közélet tanácsos tagjai a londoni grófsági tanácsoshoz jöttek vendégségbe. Bizony sok diszlakomát, sok látnivalót, sok mulatságot kaptak a francia urak. Sok fogadó beszédet kellett viszonzniuk. Nem fizették meg a bérköcsikát, sőt a színházi páholyokat sem. Láttam az angoloknak a mienkhez hasonló impulzív barátságát egy színházban, a hol a páholyban megjelent francia vendégeket tüntető és lelkes zajjal üdvözölte a közönség; egyik francia pedig hamarosan barátok szónoklatot kiabált le, míg a színházi zenekar rá nem kezdett a marcellaisere. Egy tekintetben nálunk is tovább mentek az angolok. A házi otthonukba szállásolták el a francia vendégeiket. Hát a melegsívű, megtisztelő ceremóniákkal járó, oadadó vendéglátás immár nem magyar specialitás. De kétségtelenül olyan dolog, a melyet túlnak tanultak a kultúr népek.

Azután kérem, hogyne lettünk volna minden túlnak tisztelettel és barátsággal az Eighty-klub társasága iránt, mikor napról-napra jobban megszerettük őket. Nem volt ez a kíváncsi, kérdészködő, fölényeskedő külföldi vendégek tipikus csoportja. Asszonya, férfia olyan jól el látta magát még otthon mindenféle Magyarországot illető és pedig helyes tudnivalóval,

hogy a művelt úriemberek társaságyüttelést nem zavarta meg semmiféle udvariaskodó kérdészetés. Vendégeink egyszerűen jó barátjaikként tekintették a körülöttük forgó magyarokat s ezzel nemcsak kedvessé tették a társaságukat, de föl is emelték olyan színvonalra, a milyen csak az előkelő szalonok összeszokott világában otthonos, ellenben nagyon ritka a nemzetközi összejöveteleknél, ha még olyan disztintívált is a társaságuk.

Nagyon jó gondolat volt barátainktól, hogy többen az asszonyaikat is magukkal hozták. A szép *Reptonnet*, a majesztiikus *Bramallnet*, a kedves és eleven *Newbolnet* és *Bakernet*, a nyájas öreg néni *Bowringnet*, a komoly *Micklen* kisasszonyt, a ki pár évvel idősebb bátyját, a társaság egyik szeniorát, *Micklent* kísérte el, a szellemes és jökdévtű *Walkeret*. Ezek a derék angol hölgyek és gondos háziasszonyok itt nálunk fáradhatatlan szalonládáknak és még fáradhatatlanabb turistáknak bizonyultak. *Walkeret* Lonniczon erős katarással láttam. Szégyennek mondtam a mi klímánkra, hogy egy angol nő is megnáthásodik benne, pedig ők ugyancsak hozzá vannak szokva a légjárás-hoz. Egész Londonban nincs kettős ablak, ennél fogva minden kis levegőmozgásnál ugyancsak légvonatnak a lakások. Megnyugtattam, hogy még hazulról hozta a kellemetlen állapotát, a mely két napig ugyancsak megkönnyeztette.

A szeptember ez idén elég rosszúl viselte magát. Vasárnap, mikor a Margitszigeten kocsiunk, novemberi hőmérséke volt a levegőnek. Kedden délelben, a Tatra aljában, az éjszaki kirándulás egyik pihenőjén havazás és decemberi fagy fogadta vendégeinket. Persze akkor délután ez este, a Palota szálló pompás helyiségeiben nem sokat tördődött az ember a fagyos időjárással. De másnap elfogott egy kis aggodalom egynehányunkat, mikor szakadó hóban kellett a társaságnak három órai kocsi utra, a Csorbai tóhoz indulni. Két férfi volt, a kik vonaton mentek Csorbára; az angolok minden habozás nélkül, jó kedvvel mentek neki a bizonytalan útnak. Hamarosan azoknak az angol asszonyoknak a jellemvonásai tűntek elem, a kik követik férjüket mindenféle vadonokba, primitív életet nyújtó telepekre s ezzel cselekvő tényezői az angol nép nagyságának. De hamarosan csak azt tudtam mondani, hogy:

— Hölgyeim és uraim, ha még valamelyikünk nem dicsőíthetnének még nemzeti betegségünkkel, a rheumával, most megkaphatja. Nekem van — válaszal az egyikük — de a Kárpátok mintha tegnap óta kiszivták volna.

Hát az ilyen lelki társasággal szemben fölényes nagyképűsködés lenne minden tartóztatás

vagy lebeszélés. Valósággal, mikor harmadnap fölkerestem a társaságot a Hungáriában, a legfrissebb állapotban találtam valamennyit. Pedig a három órai kocsi út után csak pár órát pihentek, azután reggeli nyolczig megint vonaton ültek, míg Póznay vendégszerető városába értek. Nem a fáradalmakról, hanem a pozsonyi jó órákról beszéltek. Csak az ügyvezetőjük, *Hawkin* barátunk mutatkozott fáradtnak. De a mellett a nagy eleveenség mellett, a melylyel vendég, czimbora, rendező és számtartó volt ez a simára borotvált, kedves arcú legény, nem esoda, ha rájött egy gyenge óra, pláne a Palugyay-pince ármányos borai után. Az Eighty Club jól választotta meg az ügyvezetőjét. *Hawkin* úr nemzetközi népszerűséget élvez. *Priestley* képviselő, a mikor Herkulesfürdőn felkötöztötte, leleplezte, hogy Franciaországban mint *comte Aként*, Németországban mint *baron Hawkin* ismerik. Mi meg itt kineveztük *Hokányi* gróffá. Még a rossz viccek sem vették el jókedvét.

Ötthon érezték bizony magukat az angol politikusok, akár a Tátrában, akár a fővárosi termekben voltak, akár az Aldunát járták. A maguk módján is ünnepelték, a kit különösen megszerettek. Először az *Apponyi* tiszteletére hallottam kedves üdvözlő dalukat elénekelni a függetlenségi párt lakomáján, majd az aldunai hajón a tengerhajós részvénytársaság igazgatóját és kapitányát tisztelték meg vele, Herkulesfürdőn *Darányit*. (A napilapok tudósításai meglehetősen szűkszavuan emlékeztek meg az aldunai kirándulásról és lakomáról, a melyet Domonyi barátom igazán finom figyelemmel és tudással rendezett.) A dal szövege különben a következő:

For he is a very jolly good fellow
And so say all of us.

Mert ő igazi kedves jó barát és ezt mondjuk mindnyájan. Az első sort háromszor, a másodikat kétszer ismétlik és egy takaros gyors menetű angol nótá kerül ki belőle. A vége egy lelkes: hip, hip, hip, hurrah, a mit ilyenkor hallunk igazi mivoltában.

Herkulesfürdőn volt a legmelegebb jelenet, a mikor az angolok hivatalosan elbuzsultak vendéglátó magyar barátaitól. *Micklen* úr volt a szónok, s a búcsu meleg szavai előtt azt hangsúlyozta, hogy: itt jártak, láttak és tanultak. Irhatnak felőlük az ellenséges újságok a magyarokról, a mit akarnak. Az angolokat többé félre nem vezetik. Az elválás előtt összefogódva velünk, elénekeltek a testvériség himnuszát. Hát bizony ők sem fukarkodtak a köszönet és szeretet tüntető jeleivel.

Azután három felé szakadt az utazó társaság. Egyik része haza ment, a másik része Mezőhegyest nézte komoly érdeklődéssel, a harmadik része Szeged várostól kapott egy kis rögtönzött magyar vendéglátást.

A nagyesszű két politikus, *Norman* és *Micklen*, a humoros *Priestley* és *Newbolt*, a mindig bohókás *Howard* (a leendő *Carlyle* lord) éppen olyan jó emléket hagyott nálunk, mint a társaság többi tagja. Képviselve volt közöttük az előkelő angol társaság minden rétege, a gazdától az egyetemi professzorig (a cambridgei *Browning* képviselte a tudományt, az ügyvédőtől a magas arisztokráciáig, a kereskedő hajóstól a törzstisztig. Ha tehát ők is jó emlékeket vittek magukkal, ezek az emlékek hamarosan megkorrigálják a rólunk való fogalmakat az angol közéletben.

N. J.

ÜNNEPEK ÉS ÉVFORDULÓK.

Csiky Gergely és Greguss Ágoston emléke.

Budapest, október 12. Válságba zökkent politikai viszonyaink okozták, hogy az utóbbi két évben több volt a historiai és irodalmi ünnep Magyarországon, mint más körülmények között tiz év alatt. A válság kezdete óta a kurucz-mozgalom kétszázados évfordulóinak sokféle alkalmi, a Bocskay-féle hadjáratok és a negyvennyolczadiki események főbb dátumai mind ilyen hazafias ünnepek tárgyul kínálkoztak s a főváros és vidék hazafias körei nem is mulasztották el egy alkalmat sem ez ünnepek apropójából az agitáció erejének fokozására. De ott voltak ezek mellett az irodalmi vonatkozású ünnepek is, melyeknek kultuszát szintén ezek az idők erősítették meg.

E hagyományok eredményének tekinthetjük újabban ama nagyszámú ünnepléseket, melyek Magyarországon az utóbbi napokban végbementek vagy közelebről fognak végbemenni. A Pálócz Horváth Adám, Semmelweis-féle ünnepek mellett azonban csak erre a hónapra még öt országos jellegű ünnepség jut, melyek között Andrassy Gyula szobrának leleplezése és az október 6-iki szokásos ünnepély speciális politikai és hazafias színezetével kiválik ugyan, de ott vannak még az évfordulók és leleplezések alkalmából rendezendő emléknepok, melyek ezúttal irodalmi életünk három nevezetes alakjára terelik rá figyelmünket. Csiky Gergely és Greguss Ágoston emléket Aradon és Eperjesen e hó 14-ikén részesítik abban a kegyeletben, hogy alkalmi beszédekkel és felolvasásokkal áldoznak működésüknek. Ez ünnepek után következik még Szemere Bertalan szobrának leleplezése Miskolcon s ezzel az aktussal az október havi kulturünnepek programja ki is van merítve.

Művelődésünk ama két munkásának, kiket Aradon és Eperjesen egy napon tisztel meg az utókor elismerése, a maguk idejében a buzgalommal és eredményekkel végzett munka adta meg jelentőségüket. Drámaíró volt az egyik, esztetikus és irodalomtörténész a másik, úgy hogy éppen ellenkezőjét gyakorolták annak a tevékenységnek, mely a munkamegosztás elvén a drámaíró és a kritikus működését egymással szembe állítja. Ma már azonban mindketten nem annyira az aktuális szükségletek kielégítésének, mint inkább megértésünknek tárgyai és művelődéstörténetünk számára alkotnak olyan kérdéseket, melyeket megfejtenünk kell az igazság czejlai szerint, de a kegyelet szellemében is. Mert sem Csiky Gergelyről, sem Greguss Ágostonról nem beszélhetünk olyan értelemben már, mint a kiknek talentumból a mi korunk vagy az utánunk jövő jelentékenyebb értéket fog meríteni. El vannak avulva, ez a legkétségtelenebb valóság róluk, csak hogy nem kell frivol értelmezést tulajdonítani ez elavulásnak, mely nemcsak az ő sorsuk, hanem mindnyájunké, egy-két nagyobb szabású lángelme kivételével.

Az iró érdeme, sőt még az értéke is, nem válik elavulásával kevesebbé, ámde beszélni róluk olyan értelemben, mint a kik gondolkodásunk irányításában ma is részt vesznek, s a kik jelen vannak állandóan érdeklődésünkben, olyan kijelentés, a mit senki sem állíthat bizonyítással nélkül. Az irodalmi pályán kívül a más hivatásokban működő munkásoknak is közös sorsa ez, kik között saját szakmájuknak historikus megállapíthatja rangfokozati különbségüket, a fejlődés rendjében megjelölheteti helyüket, de csak úgy, mint viszonylagos értékeket, kiknek hatása azonban az eleven életre vagy megszűnt, vagy nagyon kis körre zsugorodott. Ezek az érték- és erőbeli különbségek okozzák az olyan viszonyokat, hogy beszélünk például a Katona halhatatlanságáról, épület találva hallgatjuk «Bánk bán»-ját, ellenben mesterkélteknek, sokszor pedig primitíveknek tartjuk Csiky darabjait, holott nagyobb ismerője volt a színpad titkainak, mint akár őt Katona József. Ámha elavulását konstátáljuk, e megállapításnak természeté nem jár működése jelentőségének lecsinnyelésével vagy megtagadásával. Tudjuk nagyon jól, hogy Csiky Gergely a magyar dráma történetében határjelző alak. Kisfaludy Károlytól kezdve a fejlődés irányá Szigligetin keresztül egyenesen hozzá vezet s a nyolczvanas évek drámairodalmában ő az a várva-várt egyéniség, a ki nemcsak repertoárt tudott teremteni darabjaival a Nemzeti Színház számára, hanem e darabokban fejlődésre vitte a színpadi technikát és új alakok belevonásával, a dialogok könnyed stíljével a magyar drámát kompozícióban és nyelvben is új elemekkel gazdagította. Egyik-másik darabjának hosszabb életet fog biztosítani színzserőségük, ilyen értelemben tehát nem fognak elavulni, éppen úgy, miként a Szigligeti vagy a Kisfaludy Károly egy-egy darabjai, de az is kétségtelen, hogy az irány, a módszer és a szellem e darabok sorozatában nem olyan friss varázsú, melynek hatásai is elevenen élnek. Az irodalomtörténet emlékhelyében kulturánk előrelépésében közreműködő munkásainak ezt a sorát látjuk évszázadokon keresztül megnyilat-

ERDŐRÉSLET A NÉPLIGETBEN.

kozni. Az unokák, miként Heine mondja, felfalják az apákat és nagyapákat, de ezeknek az unokáknak is csak az a sorsa, hogy az utánuk jövő nemzedék az ő tanításaikon okulva, jobban csinálja és tökéletesítse az általuk képviselt törekvéseket. Kétségtelen, hogy kulturánk egész épülete jóval fejlettebb és nagyobb arányú, mint a múlt századbeli vagy azelőtti magyar kultúra, de ezt az eredményt nem a mai idők, sem egy embernek a munkája hozták létre, hanem évtizedek és évszázadok önzetlen munkásainak az igekezete. Ebből a fejlődési folytonosságból vizsgálva az iró működését, elavulásának ténye sem fog kelteni bennünk lehangozó vagy frivol gondolatokat érdemeik iránt. A kiválasztottaknak adatik meg csak az hatalom, hogy évszázadok számára is eleven erő gyanánt hassanak, az átlagos vagy az ennél jobb kvalitásokkal bíró, de nem a lángelme adományaival működő munkákat azonban előbb-utóbb utóéleti hatásuk elapadása, minél termékenyebb az utánuk következő idők kulturmunkássága. Csiky Gergely művelődésünk folytonosságában tehát jelentékeny tényező képvisel, bárha nem olyan közvetlen többé a hatása, mint a mekkora volt a maga idejében. Az irodalomtörténet írója és a kultúra munkásai méltányolni fogják azonban mindig és őszintén érdemeit s nem fognak tévedésben lenni jelentősége iránt egy pillanatig sem, a miért működésének eredményei kissé elfakultak.

Greguss Ágoston munkásságának hatását hasonló okok gyöngítették. Az olyan tudomány, mint az esztetika, irodalomtörténet és a műkritika nem megállapodott, hanem folytonosan fejlődő studiumok, melyekben a társadalom életének és a kor törekvéseinek ereje szerint változik a szépről való felfogásunk is. Felnyitjuk például színműbírálatait tartalmazó kötetét s kiderül, hogy egyazon dologról a legellentétebb nézeteket vall a mai kritikus az ő álláspontjával szemben. A hatvanas évek végén és a hetvenes években a magyar színpad élete és a színműírók törekvései is eltérték a maiaktól. Olyan darabokat, melyek ma figyelembe se jöhetnek, tendenciájuk miatt és a politikai viszonyok folytán, illet a kritikusnak jóindulattal, de a mellett úgynevezett alaposággal is tárgyalni. Értekeznie kellett a hazafias dráma követeléseiről, a történelmi témák feldolgozásának szükségéről és a dráma szabályainak olyan általánosságairól, melyek nálunk annyiban voltak újak, hogy az irók nem igen szokták őket figyelembe venni. Új világnézet, új módszer és kiválóbb elméletnek nem fakadtak a Greguss esztetikájából, de az is bizonyos, hogy az ő működése nagy javára szolgált tanítványainak és az olvasóközönségnek, kiket kalauz gyanánt vezetett az esztetika ismeretnek elsajátítására. Az egyetemen esztetikát addig nem tanítottak, kézikönyvek az esztetikáról közkezen nem forog-

tak, ezeket a szükségleteket ki kellett tehát elégiteni, hogy majdan izlésről és esztetika értékéről beszélhessünk. Ámde azért iskolázottsága jellemzésére ott vannak politikai és irodalmi munkái, közöttük a balladáról szóló elmélete, s ezen kívül ama nagyszámú ismeretterjesztő értekezések, cikkek és bírálatok, melyek a filozofia, természettudomány és irodalom köréből, a magyar közönséget a kor általános kérdéseivel megismertették. Hasznos, nemes és jóra való élet volt az övé, mint minden olyan munkásé, ki a maga korának és hivatásának megfelelt. Ám a mi hatásának és az ilyen írók közvetlenségének lassú kialakását illeti, még ha hiúságunknak nem is hízog, de mégsem olyan leverő ez, mint az átlagos gondolkodás hirdeti. Bizást elbízhatjuk, hogy nemcsak a régieknek, hanem a mi korunk legjobbjának is ez a sors fog jutni osztályrészül. Egyeseknek meg sem kellett halniok, hogy elavuljanak, a kik pedig megbirkóztak kissé az idővel, majd később jutnak el, de mindenesetre eljutnak ebbe az állapotba. Az irodalomtörténet és az utókor azonban nem azt fogja vizsgálni bennök, hogy mennyire közelítük meg a lángelme nagyságát, hanem, hogy szándékaikban mennyire szolgálták nemzetünk művelődésének érdekeit. Ezt vizsgálva, egyben meg fogja adni a kegyeletet is emlékükné, mint a hogy mi is megadjuk Csiky Gergelynek és Greguss Ágostonnak mostani emlékünnepek alkalmából. Zuboly.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

53-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, «Regénytár»-ral s rendkívüli mellékletekkel is bővítve legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmellékleteket is ad, több színben művésziileg kivitt képeket.

A «Vasárnapi Ujság» «Regénytár» című heti mellékletben a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közlő elbeszéléseket és regényeket képekké, s mint családi lap kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám koldendék.

A Dom du Gouter 4331 méter magas csúcsa.

Részlet a Grand Mulets menedékházából, 3051 méter magasságban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» most megjelent októberi füzetének első helyén Huszár Imre értekezik az irodalmi suggestióról s az írói felelősségről, egy olasz írónak hasonló tárgyu könyve alapján. A további közlemények közt van: a franciaia Fromentin egy Rembrandtról szóló tanulmányának fordítása, Balogh Jenő «Nyomor és büntettek» című társadalmi tanulmányának első része, Kármán Mór tanulmánya népoktatásunk szervezéséről, Fogazzaro «A szent» című regényének folytatása, Gyulai Pál «Budapest» című eredeti verse s Puskin egy versének fordítása Győri Károlytól, egy franciaia író görögországi utirajzának ismertetése s az «Értesítő» rovatban éles hangú bírálatok két újabb verskötetről s Jókai egy regénye angol fordításának ismertetése. A «Budapesti Szemle» Gyulai Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg; előfizetési ára egész évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona.

Schopenhauer aforizmái. Schopenhauer hatása ma már nem oly élő és közvetlen a művelt emberiség világtudatának alakításában, a filozófiai elmélkedés az utóbbi egy-két évtizedben más nyomokra tért. A pesszimizmus nagy filozofusának eszméi azonban még mindig nem avultak el, ma már nem fogadjuk el őket oly készséggel valószínűsítőknak, mint egykor, de a mi bennük igazság és érték, az közkincs mindazoknak, a kik az élet folszínességéinél mélyebben is igyekeznek látni. S hogy ilyenek nálunk is mind többen akadnak, arra abból lehet következtetni, hogy Schopenhauer művei egyre kelendőbbek. A «Filozófiai írók társában» megjelent munkái már második kiadásban forognak közkezen, most pedig dr. Kelen Ferenc lefordította «Életbölcseleg» cím alatt Schopenhauer aforizmáit, a laikus nagyközönség számára

talán legérdekesebb művét. A boldogsághoz igyekezik benne a frankfurti bölcse elvezetni az olvasót, természetesen a maga felfogása szerinti boldogsághoz, a mely nem egyéb, mint a szemlélődő lélek megnyugvása a változhatatlanban, a sors kérelhetetlenségében. A modern világnézetre legfontosabb az, a mit az egyéniségről szól. Az egyes aforizmák nem rendszertelenül elpattanó ötletek, hanem egy rendszeres, nagyszabású egységbe alakult világnézetből fakadnak s ez fűzi őket egységben. Kelen Ferenc fordítása híven, pontosan és szívesen adja vissza az eredeti stílus szépségeit.

Nyelvtudományi munkák. A «Nyelvészeti füzetek» című vállalatnak, melyet Simonyi Zsigmond szerkeszt, eddig is legérdekesebb füzetek azok voltak, a melyek egyes nyelvjárási vonatkozó kutatásokat közöltek. Most két újabb ilyen nyelvjárási tanulmány jelent meg a vállalatban. Az egyikben Bacso Gyula a bácsmezei Ada község és környéke nyelvjárást ismerteti, főleg mondati szempontból, a másik, jóval terjedelmesebb a bakonyi nyelvjárási értékes feldolgozását közli Horváth Endre tollából a nyelvjárási térképével s az illető vidéken használt szekeret s egyes alkalmi ábrázoló rajzmelléklettel. A részletes tanulmány különösen gazdag anyagával vonja magára a nyelvtudományi foglalkozók figyelmét.

Helyes magyarság. Úgy látszik, mégis csak sokan érdeklődnek magyar beszédjük épsége és magyarsága iránt, mert az erre tanító gyakorlati könyvek elég szép számmal jelennek meg s elég kelendők. Simonyi Zsigmond «Helyes Magyarság» című könyve, mely néhány év előtt jelent meg, most már második kiadást ért. Ezt az érdeklődést meg is érdemli, mert jól, gondosan van összeállítva s világosan tárgyalja mindazt, a mi eljára köré tartozik. Részletesen tárgyalja a helyes mondat szerkesztést, a szók, szólások és szóalakok használatát, a helyes kiejtést és a helyesírást, mindenütt figyelemmel a szokásos, gyakori hibákra, s ezek elkerülése módjára. A könyv nagyobb része szótár: a hibásan képzett szók és az oknáik használt s kerülendő idegen szók jegyzéke.

Magyar írók élete és munkái. Szimanyi Józsefnek az Akadémia megbízásából készülő nagy életrajzi munkájából most már a 99-ik füzet jelent meg, a mely a Rómer és Rozgonyi nevek közű 253 író életrajzát és műveiknek bibliográfiái jegyzékét

foglalja magában. Ezek közt van több kiválóbb szerepet játszott régi s újabb író neve is. Az eddig megjelent 99 füzeten összesen 20,982 író életrajzát adta lexikális sorrendben a nagy arányú munka.

A «Modern festők» című vállalatnak két új füzetet jelent meg, az idei 7-ik és 8-ik füzet. Mind-egyikben hat modern festőművész szerepel egy-egy jellemző alkotásával: a magyarok közül Knopp Imre és Fényes Adolf, a müncheni Braith Antal, Max Gabriel, Schleich Róbert, Steppes Edmund, Kühles és Willroder, az angol Tyndale, a cseh Jansa, a párisi Pausinger és Stevens. Minden egyes lap az eredetihez mindenben hű, színes reprodukcióban tünteti fel az egyes művészek és képek kiváló tulajdonságait. A vállalat szerkesztője, dr. Térey Gábor minden egyes lapot részint önállóan, részint jeles külföldi írók nyomán irt bevezetéssel látott el.

Francia könyv a magyar kiegyezésről. Steyer Géza budapesti ügyvédnek a párisi Giard et Briere cégnél egy érdemes munkája jelent meg «Le compromis entre la Hongrie et l'Autriche» címmel. Megmagyarázza a Magyarország és Ausztria közötti kiegyezés mibenlétét, előadja történeti előzményeit s azután pontról-pontra összehasonlítja az idevágó magyar és osztrák törvényt a francia olvasóra nézve szükséges magyarázatokkal. Először Rákosi Jenő irt a könyvhöz, a mely sok tekintetben felvilágosíthatná a francziákat politikai viszonyaink felől, ha sikerülne megtörnie közömbösségüket a mi dolgaink iránt s meg tudná találni a szélesebb körű olvasóközönséghez vezető utat.

A magyar és paripája. Bartalos Gyula e címmel egy verses munkát adott ki, a mely patogó magyaros versekben mondja el, mennyire hű társa volt a magyaroknak, mint lovas nemzetnek, sorsa viszontagságaiban a lova. Ha irodalmi szempontból nem sok mondani valók van is a kis munkáról, megkap a magyar mult s a magyar nemzeti szellem iránti fiatalos lelkesedése, a magyar nemzet erkölcsöse, nagyságába és jövőjébe vetett erős hite. Érzései oly őszinték, hogy néha szinte magukkal

Az Aiguille du Midi csúcsa.

A Jaussen-féle obszervatórium a Montblanc csúcsának oldalában.

Vessélyes út felé.

ragadják s ilyenkor csaknem költői hatást ér el. Jó magyar ember jó magyar könyve, érdeklődéssel olvashatják azok, a kik a magyar specialitások kedvelői.

Munkásvilág. Tizenhatszöt elbeszélését foglal egy kötetbe e cím alatt Nagy József. Valamennyi az ipari munkásoknak s a szociálista munkásmozgalmak köréből veszi tárgyát és pedig azzal a bevalott czélzattal, hogy rámutasson a szociálista agitátorok munkájának káros voltára. A szerző, ugylát-szik, maga is munkás, vagy az volt s szerepet játszott a munkásmozgalmakban, így tehát eléggé ismerheti a tárgyat, a melyről ír. A baj azonban az, hogy tapasztalatait, megfigyeléseit nem tudja irodalmi formába öltöztetni. Előadásának nincs semmi meggyőző ereje, megfigyeléseiben alig van valami újság, frissesség, sem szatírája, sem megbotránkozása nem bír szuggesztív hatást tenni az olvasóra. Így aztán nem éri el egyik czélját sem: a maga álláspontjára, való kapacitást ép oly kevéssé, mint az irodalmi hatás keltését.

«Magyar szociálistizmus» címen dr. Király Péter egy kötetet hirdet előfizetést. Művében a szociálisták czéljainak és törekvéseinek ismertetését igéri politikai, társadalmi és közgazdasági szempontból. A 12—13 ivre tervezett könyv előfizetési ára füzve 3 korona, díszkötésben 4 korona, szerző nevére (Debreczen, Piac-utca 89.) küldendő.

«A magyar sakkozó» címmel új sakklap indult meg Budapesten, Székely Tivadar szerkesztésében. A lap főleg középiskolai növendékek számára készül. Mutatószámával készséggel szolgál a szerkesztőség (VIII., József-kört 20.)

Új könyvek:

Életbölcseleg. Aforizmak. Irta Schopenhauer. Fordította dr. Kelen Ferenc Budapest, Athenaeum; ára 2 korona.

Helyes magyarság. A hibás kifejezések, kerülendő idegen szók s a helyesírás szótárával. Irta Simonyi Zsigmond. Budapest, Athenaeum; ára 3 korona.

Magyar írók élete és munkái. Irta Szimanyi József. 99. füzet. Budapest, Hornyánszky Viktor. Egy füzet ára 1 korona.

Modern festők. Eredeti színekben és magyarázó szöveggel; szerkeszti dr. Térey Gábor. Budapest, Franklin-társulat. A 72 képet tartalmazó, évenként megjelenő kötet ára 30 korona, egyes füzetek ára 3-60 korona, egyes lapok ára 1-20 korona.

A magyar és paripája. Irta dr. Bartalos Gyula. Számos képpel. Eger és Budapest, a Magyar Társulat könyvkereskedésének bizománya; ára füzve 2 korona, kötve 3 korona.

Az Ada-vidéki nyelvjárási, főtekinettel a mondati sajtásokra. Irta Bacso Gyula. Budapest, Athenaeum; ára 1 korona.

A bakonyi nyelvjárási. Irta Horváth Endre. Budapest, Athenaeum; ára 2 korona.

Munkásvilág. Irta Nagy József. Pécs, Taizs József könyvnyomdájában.

EGYVELEG.

* A földgömbön 20 millió négyszög mértföldnyi terület még teljesen ismeretlen.

* Fidsi szigeteket az egyetlen angol gyarmat, melynek lakosai adójukat termékekben, leginkább kókuszdiókkal röjják le.

* A világ legnagyobb temetője a római, melyben több mint hat millió emberi holttest van eltemetve.

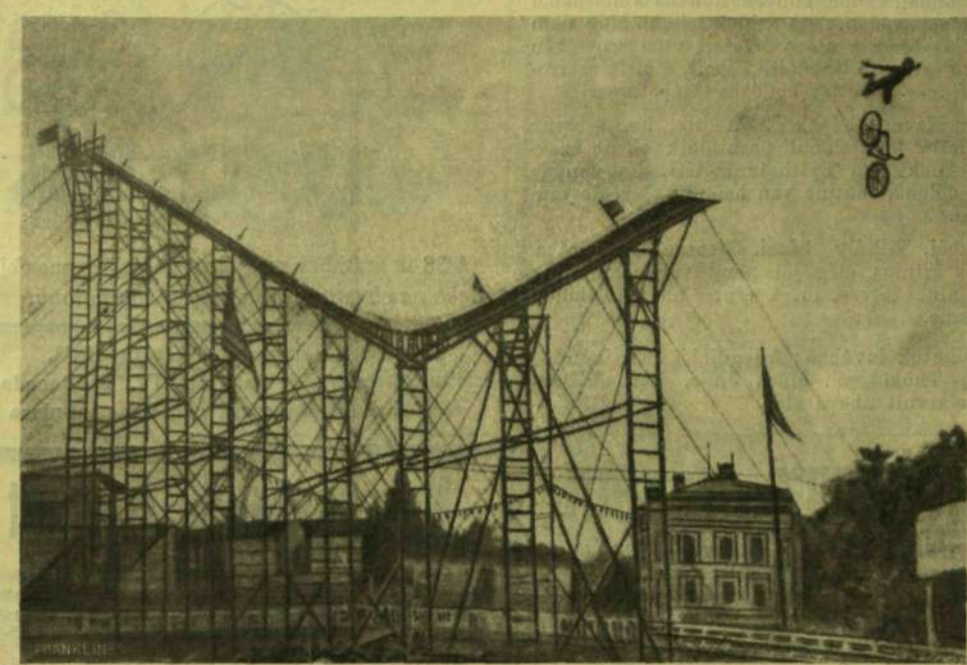
* Angliában a gyárosok számítása szerint naponként 500 millió gyufa két el, így minden emberre férfire, nőre vagy gyermekre átlag 12 szál gyufa esik. Franciaországban a gyufa-adóból évenként egy lakóra 64 fillér jut.

* Valamennyi uralkodó közt legtöbb szolgát Vilmos császár tart. Ezek száma a mult évben 3470 volt, köztük 1100 nő.

* II. Vilmos császár a macskákat ki nem állhatja. Hír szerint a berlini község tanács ezert vetett ki oly magas adót a macskákra, úgy hogy mai napság csakis nagyon jó módú emberek tarthatnak házi macskát.

* Az Anglia és Spanyolország közt létre jött megállapodás szerint Battenberg Ena hercegnő, XIII. Alfonz király neje Angliától évenként 206,000 koronát, a király halálának esetére pedig 150,000 koronát kap.

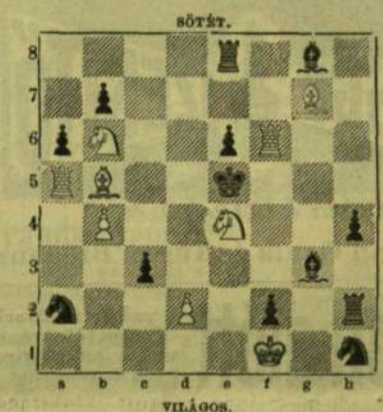
* A pennsylvániai vasút társulat személyszállító kocsijai ezentúl egészen acélból fognak készülni. Az ily kocsik tüzmentesek, bármily összeütközésnek ellentállnak. Egy kocsi súlya 103,550 font, míg a fából készült kocsik csak 84,900 fontot nyomnak, de a nagyobb súly a regzést tetemesen lepassztja s így az utasok kényelmére szolgál.

VESEDELMES ÚJ KERÉKPÁR-NUTATVÁNY.

SAKKJÁTÉK.

2505. számú feladvány. Loyd Sámueltól, Newyork.

Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad.

(Loyd Sámuel, a világhírű feladványszerző, — mint részvétellel értesülünk — nemrégiben szélütést szenvedett. Csodálatos arra ezután már nem termeli a csillogó ötleteket és már nem örvendeztetheti meg a sakkfeladványok kedvelőit gyönyörű alkotásaival... Az iránta érzett tiszteletből, a reá való szomorú megemlékezés okáért közöljük e heti sakkrovatunkban egyik legkiválóbb alkotását, a mely minden idők egyik legoltebb feladványa marad.)

A 2498. sz. feladvány megfejtése Spóner Andortól. (b6)-on egy sötét gyalog áll.)

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Hh4-g3	g3-g2	1. ...	Fe2-g6
2. Hf3-g5	g2-g1 f	2. Hf3-g5	Fg6-f7
3. Ba7-h7	Fe2-h7	3. Ba7-f7	t. sz.
4. Hg5-f7	mat.	4. Bf7-h7	mat.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos, — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László, — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla, — Gürtler Albert. — Bihari Mór, — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyárski Agnes (Szeged). — Hoffbauer Antal (Léptővár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör» (Győr). — Szpykó Árpád (Köröscsény). — Kádár Ferenc (Algyő). — A «Franciai Órási Egylet» — Roth Jenő (Francia). — Kunszki János (Zoltánbánya). — A «Zbori Társaság». — A «Kálcsai Katolikus-kör» — Wolf János (Kálcs). — «Sásdi Társaság». — Vécser Miklós (Zirc). — Márkus Károly (Marburg). — Szemere László (Sárospatak). — «Leibici Gazdasági Caszinó» (Leibicz).

Szerkesztői üzenetek.

Régi előfizető. Hasonló irányú lapot, mint a mely most megszűnt, nem ismerünk s így sajnálatunkra nem is ajánlhatunk.

Bécs sok lány jár. Nem illnek egymáshoz stb. Nem olyan egyszerű dolog, valakiről biztosra kimondani, van-e költői tehetség; mégis jókora eszméi versének olvasása alapján azt kell hinnünk, hogy önkéntes, oly mértékű legálább, a mely komolyabb sikerekkel bírhatná. Versében van egy-két jobb vonás, de a föloldok: az érzés heve, az eszme irapans érdekessége, a kifejezésben a gondolat és szó szoros, művészi egységbe való összeműködése nincs meg. Ha egészen fiatal, 20 éven aluli emberről volna szó, a ki előtt a fejlődésnek szinte végtelen perspektívája áll még, — talán biztathatnók: mivel azonban verseiből úgy látjuk, hogy ezen a koron túl van már, nem sok remény van arra, hogy még valami sokra fejlődhetne.

Aranyhajú leány. A hangjában van valami lendület, itt-ott kilobban egy kis ifjú tűz is belőle...

Merengés. Havasi képek. Sajnáljuk, hogy olyan szívós ambíció hasztalanul pazarlódik el...

A falunkból. Mihály bácsi. Messze Rodostóba. A magyar ritmus elég jól peng verseiben...

Nem közelíthető továbbá: A legifjabb Don Juan. Tátrai rege Thoklyról. Rácz Julis. Borna Klára stb.

"Henneberg" selyem

csak közvetlenül! Fekete, fehér színes 60 kről 11-35 ft-m-ként...

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmentes lithion-forrás kitűnő hatású...

MAGGI ÉDESÍTŐ. javítja az étkek ízét. Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

Reggeli előtt. 1 pohár rohitschi "Tempel-forrás" a vizelőre hat, étegyerjesztő és előmozdítja az anyagcserét.

ZENEMŰVEKET ROZSNYAI KÁROLY. könyv- és zeneműkiadásában. IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

BORHEGYI BORVIZ. SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES CYÓGÉY ÉS ÜDÍTŐ SAVANYUVIZ FORRÁSKEZELÉSŐG BARÓT, HÁROMSZÉK MEGYE.

Ó-Római Haj-Elixir. Tények bizonyítanak. Ó-Római Arcz-Emulsió.

Ó-RÓMAI HAJ-ELIXIRT. mely hajbőrt meggyógyítja, idejét felhívja és a haj gyökereit erősíti.

KÉPTALÁNY. A 38-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Szébb az elesett, mint a megszokott katona.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.

Ne vásároljon selymet mindaddig, míg mintákat nem hoztatott a mi kezességű szolid, esodaszp udonságainkól feketében, fehérben és színesben.

KALODONT a fogakat tisztán fehéren, épen tartja. KINEMATOGRÁF! Érdékfeszítő gyermekok és felnőttek számára.

KONRAD JÁNOS első órágyárából, Brűx, 747. sz. (Csehország). Nagy képes magyar árjegyzék mozgatóképekről, laterna magiokról, gőzgépekről és mechanikai játékokról stb.

RÉVE D'OSSIAN PARFUM PÉRICRANT. LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR. Kapható minden nagyobb cseznél.

Jól járó feketeerdői óra. szépen faragott szekrényben, megbízható, jó szerkezettel, 3 évi irásbeli jótállással, fehér eszontutókkal és számmal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott súlyokkal csak 2.80 korona.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étekezés közben véve, megóvja a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Egy postacsomag 6 füveggel 19 kor. 32 fill. franko küldve.

Kapható: Török József gyógyszerárban Budapesten, valamint a kézi-tónél: 10888

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban, ARAD, Szabadság-tér.

Magyar királyi államvasutak.

Érvényes 1906 október 1-től.

Közvetlen gyorsvonati összeköttetés Budapest és Wien,

valamint a magyar királyi államvasutak és azon túl fekvő eszaki-keleti vasutak által megnevezett főállomási között.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest k.p.u., Wien Stb., and various regional stations.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest k.p.u., Kassa, Csorba, and Lemberg.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest k.p.u., Debrecen, Szatmár-Német, Maramarosziget, and Stanislau.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest k.p.u., Arad, Gyulafehérvár, and Bukarest.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest k.p.u., Ujvidék, Belgrad, and Szabadka.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest ny.p.u., Wien Stb., and Wien Nb./S.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest ny.p.u., Berlin, Breslau, and Oderberg.

Table with 4 columns: Time, Station, Direction, and Price. Includes routes to Budapest k.p.u., Berlin, Salomiki, Soffa, and Konstantinápoly.

1906. évi 79721. szám. I. B-1.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

A vinkovcei kir. főerdőhivatal körületéhez tartozó s alábbi kimutatásban felsorolt és a természetben is megjelölt vágásokban található tölgy, kőris, szil, gyertyán s egyéb törzsek eladásán iránt 1906. évi október hó 25-én délelőtt 9 órakor a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál nyilvános árverés fog tartatni.

Table with 7 columns: Erdőgazdálkodás neve, Védkerület neve, A vágás területe, Törzsek száma (tölgy, kőris, szil, egyéb), Kikiáltási ár. Lists various forest areas and their timber resources.

A részletes eladási feltételek, illetve a kötetendő szerződés mintája a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál valamint a jásenovai, lipovjane, uj-gradiskai, županjei, nemei és jaminai kir. erdőgazdálkodásnál is megtekinthetők.

Budapest, 1906. évi szeptember hó 26-án. M. kir. földművelésügyi miniser.

GANZ ÉS TÁRSA VÁSONTÓ ÉS GÉPGYÁR RÉSZEZÉNY-TÁRSULAT

Városi iroda: Budapest, IV. Ferenciek-tere 2. 10834. Főbb gyártmányai: Elektromos világító és erőátviteli berendezések...

DAVID KÁROLY ÉS FIA. DOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FEMKAPOCS-GYÁRA. Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám.

Gyárt Papírtányért, bomboniert és jadinat-dobozokat. Sajított kerék dobozokat, legmenetesen elzárható, összehajtható dobozokat...

Babymira-Créme. gyögyerejével felülmul minden hintőpor. Eltűntet mindennemű bőrt és fejbőr kiütést...

Tanító nélkül, tanulás nélkül, kórá nélkül mindenki játszhat a Fuvóacordeon hangszerezen

dalokat, táncokat és indulókat. Különösen ajánlható lakodalmi és alkalmi mulatságokra, kirándulásokra stb.

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nál több ábrával...

KONRAD JÁNOS első órágyára Brűx 733. szám. (Csehország) Valódi ezüst remonloir ára K 7.00.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

KNUTH KÁROLY mernök és gyáros 11409

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölcsön R.-T.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (saját házában). Befizetett részvények: 10 millió korona.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK).

Szépesség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága. Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyek által elismert.

Vértes-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

KWIZDA FERENCZ JAN. es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

KWIZDA FLUIDJA. Kiváló védőgyógymód 11288 (TURISTA-FLUID). Régi bevált aromatisz befűrészes az idegek és izmok elbőrés és megrögzítésére.

ERTLER-ADOLF. Kézimunka Iparos és Műrajzoló Budapest, VIII., József-körút 75. Nagy raktár előrajzolt, kezdett és kész kézimunkákban u. m. mindennemű hozzávaló anyagok és betétek.

Versenykivüli pipere-szer a „Miranda-crème“

feltűntést keltő gyors fiatalító hatása, káros alkatrészekből való menteségű általános kedveltségű pipere-szerrel avatták, melyt gazdag és szegény egyaránt szívesen használ.

KNUTH KÁROLY mernök és gyáros 11409

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölcsön R.-T.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (saját házában). Befizetett részvények: 10 millió korona.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK).

Szépesség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága. Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyek által elismert.

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14.

Telefon 63-36. Vidéki megbízások jutányosan és pontosan eszközölhetők. Telefon 63-36. Postaküldemények czimzendők: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.

Gyűjtő-telepek: IV., Váci-utca 51. V., Lipót-körút 16. VI., Izabella-utca 66. VII., Kerepesi út 78. VIII., Üllői-út 30. sz.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtekintélyesebbek!

A csonk megsebesülése ki van zárva! Elegáns és könnyű járás! Több évi jóállás!!!

10956

Keleti J. orthopaediai műintézet jóállítás és legelősebb gyári árak mellett készíti:

Műlábakat és műkezeket a legtekintélyesebb techn. kivitelben.

Ferdenőttek részére műlábakat, egyenestartókat, járót és támogatókat stb. a chirurgia legmodernebb elvi szerint. Kévésebb vagyonosok nagy frekvenciában részesülnek.

Betegtoló kocsik rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

KELETI J. orvosi műszergyár
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám,

KAUKUK-ÓRÁK 8.50

díszes faragott szekrényben madár-díszes, csontszármazé és csontmunka-tákokkal, félsz egész óra hivatással, 33 cm. magas, teljesen felszerelve 2 aranybronz fenyőtobos súlylyal, pontosan járó elsőrendű szék-művel 8 kor. 50 fill. Kerekóra 30 órájára toltatónművel 16 cm. átmé-
reben 3 kor.; ugyanaz 8 napig járó 30 cm. átméretben 5 kor. 50 fill. Mű-
den órást 3 évi irásbéli jóállítás.
Evente 50.000-nél több órát szállított
t. vezetői legjobb megfigyelésére. Már
magában ezen a magán nemben egye-
dül állt tény legjobb bizonyítéka éppen
szoliditásának. A legtekintélyesebb meg-
rendelést is a legnagyobb pontossággal
eszközöztöm. Szállítás utánval

KONRAD JÁNOS
első órágyára által
BRÜX, 741. szám. Csehország.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

SZÉPSÉGET
csak úgy érhetünk el, ha a **MA-HILLA**
szert használjuk, mely törvényesen védve van és károsodásra teljesen ártalmatlan, meg-
vizsgálva és biztosan ható szer szép rózsás
szín és liszt arczbőr elérésére. Pürszenést,
böratkát, orrvörösséget, szeplőt, redőt
és ránczot már rövid használat után tüntet el a lélekesebb
nyomok visszahagyása nélkül. Az arczbőr üdévé, rózsássá és
bárszínűvé teszi. A ki Ma-Hilla-val egyszer próbát tett, az
nem lesz képes azt többé nélkülözni. Ezt bizonyítják a naponta
beérkező hálaíratok és megrendelések. Ára egy nagy üvegenek,
mely több hónapra elég, 3.85 K. Minden ügyelhez egy próbadarab
Ma-Hilla-szappan és pontos utasítás van mellékelve. Próbaszalenczék
1 K 20 f.-nek helyegyenben való beküldése ellen küldetnek szét a fő-
raktár által. A szétküldés a tartalom megnevezése nélkül utánvétel
mellett eszközöltek a főraktárból.

Lateiner Leó, Wien, 1/28, Wollzeile 31. Ma-Hilla kapható
Budapesten, Török József gyógyszerárban, Andrásy-út 20.
és Király-u. 12. sz. a Zságrában S. Müllernél gyógyszerár.
Duga utca 3. Próbaszalenczék csak a főraktár küld.

Figyelmeztetés! **Figyelmeztetés!**

Karácsonyi jutalom.

Minden tisztelt nevöm, a ki október 1-étől
november 30-ig egyszerűen legalább 40 korona
értékben megrendel., — kapp ingyen karácsonyi
jutalmul: 1 darab 4343 sz. elsőrendű Sas Ros-
kopf Alarm ébresztőórát éjjelvilágítószá-
m-lappal 4 korona 20 fillér értékben, három évi
írásbéli jóállással. November 30 után beérkező
megrendeléseknél t. verőim e karácsonyi jutalomban
már nem részesülhetnek. Ajánlatos tehát a ka-
rácsonyi vásárlást nálam októberben és no-
vemberben eszközölni.

KONRAD JÁNOS első órágyár,
BRÜX 748. szám. (Csehország.)

Épen most jelent meg 200 oldalnyi főárjegyzékem,
mely 3000 képet tartalmaz, kívánatra mindenkinek
ingyen és bérmentve megküldetik.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sótator-utca
sarkán. 11186

GERŐ ADOLF
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.

fájós lábakra.

TELEFON 11-01

OLCSÓ JÓ ÓRÁK.

Valódi ezüst remontőr-óra,
a cs. kir. fémjelző-hivatal jóváé-
szelvével, sománczozott mutató-lappal és másod-
perczmutatóval, pontosan szabályozva
7 kor. 60 fill., duplaféldél 11 kor.
50 fill. Roskopf-remontőr-ór-
gyművel nyitva 10 kor.
Ugyanaz duplaféldél 13
kor. 50 fill. Arany és
ezüst női órák dúsz vá-
lasztékban. Az összes
órák pontosan fel vannak
húzva és a legpontosabban
szabályozva, s ezért a 3 évi
írásbéli jóállás hiteles.
Kockázat nincs! Kise-
redés megengedve vagy
pedig a pénz vissza-
adatik. A megrendelést
utánvétel mellett eszközö-
li: **Konrad János, első**
órágyára, BRÜX, 738. sz. (Csehország), cs. kir. bírói hites becslés.
1887-ben. A több mint 3000 képpel illusztrált magyar árjegyzékem órák,
arany, ezüst, zeneűvek, látszerek, bórak, dohányzó kellékek, asztalárak,
szeszámok, háttartási tárgyak, fűtőberendezések stb.-ről kívánatra bárki ingyen
és bérmentve megküldöm.

Bruyeria pipák
elsőrendű gyártmány
valódi elpusztíthatatlan Bruyeriafából
Sima pipafaj, erősen meghajlított nedvstartóval,
meggyfásár, selyem csővel és szaru szopókával,
körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill.
Ugyanaz, de faragott Bruyeriafajjal K 1.60
Kellemes és száraz, ezért tiszta és utol-
érhetetlenül kellemes ízű dohányzás. A leg-
nagyobb választékot dohányzó-szerekről
találhatja árjegyzékemben, melyat kívánatra
ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető
KONRAD JÁNOS kivitteli háza által
BRÜX, 746. sz. (Csehország.)
Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél
több ábrával ellátott árjegyzékem ingyen és bérmentve.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és
lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg-
erősítő és vérjavító szer. 11500
Kittinó sz.
Több mint 4000 orvos vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárakban állíteres üvegekben
4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA
amerikai rendszer, minden helyzetben
jól jár, szolgálalképes jó minőségben,
jó és pontos járásért 3 évi irásbéli
jóállással, duplájá K 2.90, 3
darab K 8.— Éjjeli világító
számlalappal K 3.30, 3 darab
K 9.— Kockázat kizárva! Beeser-
lés megengedve, vagy a pénz vissza!
Szétküldés utánvétel vagy a pénz elő-
leges beküldése mellett

KONRAD JÁNOS első órágyár
BRÜX 738. szám. (Csehország.) Nagy
képes 3000-nél több ábrával tar-
talmaso magyar árjegyzékemet
órák, arany- és ezüst-órákról
kívánatra ingyen és bérmentve
küldöm.

Toronyharang
ébresztő-óra
1-rendű minőség, 30 órák ütőszere-
szelvével és ébresztővel, erős hangú
haranggal, órára függesztett pom-
bolya kerettel, átmérete 30 cm.,
üvegbetűs óralappal, 3 aranyozott
súlylyal, teljesen felszerelve, 3 évi
írásbéli jóállással

OSÁK KORONA 6.60 csak
kockázat kizárva! Beeserlés
megengedve, vagy a pénz vissza-
szal! — Szétküldés utánvétel vagy
az összeg előleges beküldése mellett

KONRAD JÁNOS
első órágyára BRÜX, 740. sz.
(Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzék
több mint 3000 ábrával kíván-
atra bárki ingyen és bér-
mentve.

Szép, szebb, legszebb

lesz mindenki, mert 2-3-szori bekenés után eltűnik az arczról
patta nás, kiütés, szeplő, májfolt, sötét ránczok is
a valódi angol

BALASSA FÉLE UGORKATEJ

használatá által.
Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-,
arczsbőr biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára
2 kor. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., puder 1.20 kor., ugorka-krémé 2 kor. Kaphatók a gyógy-
szertárakban. Csak Balassa gyógyszer.-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerár Budapest, Andrásy-ut 47.

Sok millió előkelő urhölgy használja
a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s régtől ismert.
A Földes-féle MARGIT-CREME
gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer
szepelők, májfoltok, bőratkák,
pattanások, kiütések s mindennemű
bőrbaj ellen. A világ legtekintélyesebb hölgyei
használják és elragadtatással beszélnek annak
pártatlan és csodás hatásáról. Egy üveget elhasz-
nálása után erről mindenki meg fog győődni

Postán utánvétel vagy a pénz elő-
zetes beküldése után küldi a készítő-
Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u.
12 és Andrásy-út 20. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb haifestőszert a

MELANOGENE
fekete és barna színben.
Ezen kittinó és ártalmatlan készit-
ményvel haját, szakálát, bajuszát pár
percz alatt feketére vagy barnára le-
festeni. A szín állandó és a ter-
mezetes színtől meg nem különböz-
tethető. Ártalmatlan és alkalmazása
igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

42. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 21.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A «Világkrónika»-val Kalföldi előfizetésekre a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Félévre 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. határozott viteldj is cseitolandó.
Negyedévre 4 korona.

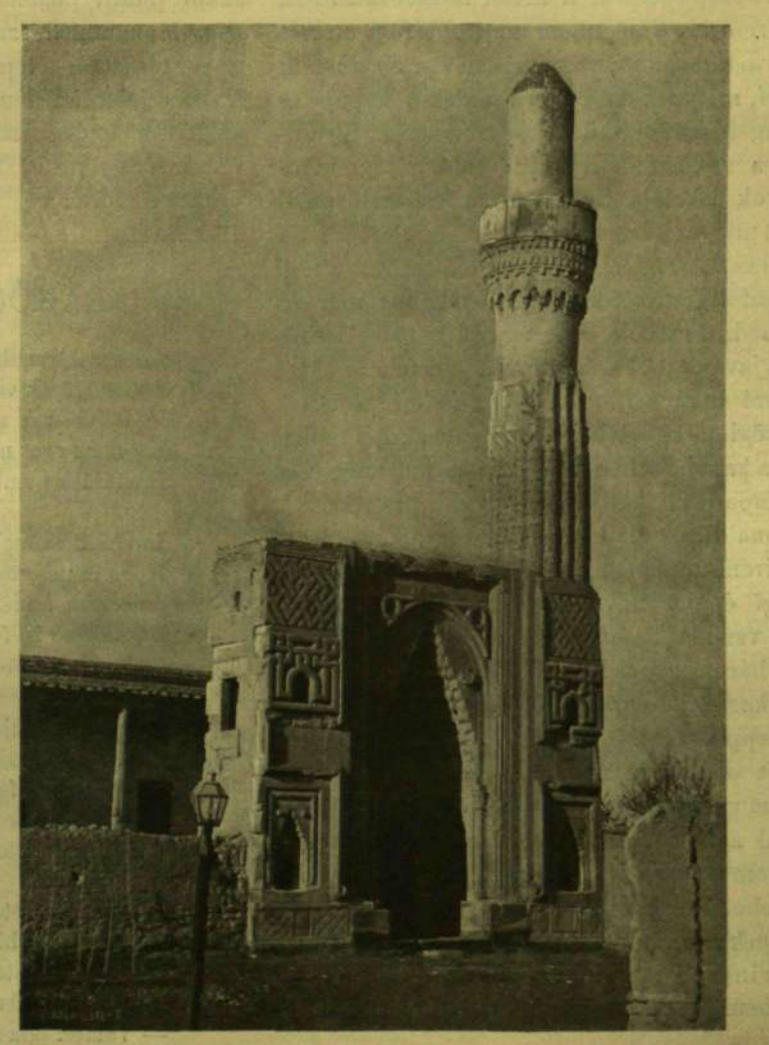
KÓNIA.
(Kontinuum.)
Egykor egy nagy birodalom középpontja volt, ma már a nevé is jóformán csak azok ismerik, a kik a közönségesnél jobban megőrizték iskolai földrajz tanulmányaik emlékét, nem szölv azokról, a kiket valami érdek fűz nyugati Ázsiához. Olyan kép, a mely minduntalan elébe ötlök annak, a ki a mohamedán világ emlékei közt jár. Kilencszáz év előtt diésőség és hatalom, — most csak pusztuló romok emlékeztetnek rá, egy-egy düledező, de még így is pompás és érdekes meszet, egy-egy felirat valamelyik falon. A mohamedán élet

képe ez: mélységes álom a nagy mult romjain, melyet csak nagy néha riaszt fel egy pillanatra valami fullasztó, nehéz álmokép, egy-egy ideges vonaglás. Ázsia keleti felén mindenfelől mutatkoznak a népek nagy ébredésének előjelei, új világtörténeti alakulások távlatait sejtetve, — nyugati részén még teljes a tespedés, a népek úgy, mint az egyes emberek, lombán, közönbösen örlik napjaikat egymás után, nem törődve se multtal, se jövővel. A dolgok egy-azon mód folynak az egykor oly hatalmas birodalom minden részében.
De a nyugati civilizáció, sok akadálylyal küzdve bár, mégis bebocsátja csápjait a halálos álomban szunnyadó mohamedán-világ területeire.

Nemcsak az európai török tartományok, hanem az ázsiaiak is mindinkább érezhetik ezt. A nyugati szellem úttörője, a vasút ott prűszköl és zakatol már Kis-Ázsiában is; elindulva a Boszporusz partjáról, keresztül szeli az anatóliai vasút s még tovább, a török Ázsia szive felé nyomul mind előbbre az épülő bagdadi vasút.
E két vasútnak találkozó pontja, az előbbinek végállomása, az utóbbinak kiinduló pontja Kónia városa, a hasonnevű török vilajet főhelye. Multja a klasszikai korig még vissza; már a görög időkben nevezetes város volt Ikonium név alatt, Bizánc fénykorában pedig érseki székhely. A XI. században székvárosra

A DAR-ÜL-UFUSZ-DSÁML

A LABANDA-DSÁML

KÉPEK KÓNIABÓL.